

JAAR- VERSLAG 2017

ANNUAL REPORT 2017

hogeveluwe.nl

stichting het nationale park
de hoge veluwe

Inhoud / Content

- 4 Voorwoord / Foreword**
Ecologie en beheer / Ecology and management
- 6 Van de directie / From the Management Board**
Interview met Seger van Voorst tot Voorst: "Een landschap moet beheerd worden" / Interview with Seger van Voorst tot Voorst: "A landscape must be managed"
- 12 Overzicht 2017 / Overview of 2017**
Het jaar in vogelvlucht / The year in brief
- 24 Ecologie en beheer / Ecology and management**
- 76 De cijfers over 2017 / The figures for 2017**
Bezoekersaantallen / Visitor numbers
Exploitatierkening / Operating statement
Balans / Balance sheet
Toelichting bij de cijfers / Information on figures
Overzicht sponsors / List of sponsors
- 84 Bijlagen / Annexes**
Managementteam in 2017 / Management team in 2017
Raad van Toezicht in 2017 / Supervisory Board in 2017
Raad van Advies in 2017 / Advisory Board in 2017
Adviescommissie Natuurbeheer in 2017 / Nature Conservation Advisory Committee in 2017
Adviescommissie Recreatie in 2017 / Recreation Advisory Committee in 2017
Hoge Veluwe Fonds in 2017 / 'Hoge Veluwe Fonds' in 2017
- 88 Colofon / Editor's note**

Voorwoord Ecologie en beheer

Als Nederlanders houden we van de natuur. We wandelen of fietsen in de natuur, verblijven in de natuur, laten ons door de natuur troosten en verkwikken. Voor veel mensen is die 'natuur' een gegeven. Het is eenvoudigweg het landschap om ons heen.

Het opmerkelijke van 'natuur' is dat het in zijn meest pure vorm in Nederland niet meer bestaat. De mens is in ons kleine land al eeuwenlang in de weer om het landschap te vormen. Om dijken aan te leggen, in te polderen, droog te malen, in te richten, om te hakken, aan te planten... Onze landschappen en onze natuurgebieden zijn voor een groot deel onze eigen creatie geworden. In ons land hebben we 'natuur' tot onderdeel van 'cultuur' gemaakt. Dat brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. Dat wat je maakt, moet je onderhouden. We waarderen natuurlijke landschappen. We waarderen de rijkdom aan planten, dieren en de delicate samenhang tussen soorten en leefgebieden. Door zorg te besteden aan die leefgebieden vergroot je wat met een deftig woord 'biodiversiteit' wordt genoemd. De ecologische waarde van het geheel aan landschappen.

Foreword Ecology and management

We Dutch like nature. We walk or cycle in nature, stay in nature, and console and revitalize ourselves in nature. For many people that 'nature' is a fact of life. It is simply the landscape around us.

The remarkable thing about 'nature' is that in its purest form it no longer exists in the Netherlands. In our small country man has been working for centuries to shape the landscape. Building dykes, reclaiming land, draining, building, felling, planting... Our landscapes and nature reserves have to a large extent become our own creation. In our country we have turned 'nature' into part of 'culture'. That brings responsibility with it. What you make, you must maintain. We value natural landscapes. We appreciate the wealth of plants, animals and the delicate correlation between species and habitats. By caring for those habitats we can increase what is known by the fashionable term 'biodiversity', in other words the ecological value of landscapes as a whole.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe heeft de zorgplicht voor het landschap altijd heel serieus genomen. Gericht natuurbeheer zorgt voor een hoge biodiversiteit binnen de rasters van het Park. Hoe die samenhang tussen beheer en ecologie er in de praktijk uitziet kunt u in dit jaarverslag lezen aan de hand van interviews met specialisten, bestuurders en wetenschappers, maar ook mensen uit de praktijk. De concrete aanleiding is de toekenning van de Belleuropa Award aan het Park in december 2017. Die Europese prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een landgoed dat hoog scoort op biodiversiteit. Het is voor het Park de kroon op jarenlange investeringen in natuurbeheer en een stimulans om door te gaan op de ingeslagen weg.

Natuurlijk, natuurbeheer is werk voor specialisten. Maar uiteindelijk plukken u en ik, de gebruikers van het landschap, er de vruchten van. We genieten van een wandeling, we maken een fietstocht en verbazen ons over de schoonheid van de natuur. We vergeten voor het gemak het vele werk dat achter de schermen is verzet om ons die ervaring te bezorgen...

De Hoge Veluwe National Park has always taken its duty of care for the landscape very seriously. Targeted nature conservation ensures a high level of biodiversity within the Park. How that correlation between management and ecology works in practice is explained in this annual report through interviews with specialists, administrators and scientists, but also with people involved in the practical work. In particular the report celebrates the Park's winning of the Belleuropa Award in December 2017. This European award is presented annually to a country estate that scores highly in terms of biodiversity. For the Park it is both a crowning achievement after many years of investment in nature conservation and an encouragement to continue along the path we have laid out.

Nature conservation is of course specialist work. But ultimately you and I, the users of the landscape, will reap the benefits when we enjoy a walk, take a cycling trip and marvel at the beauty of nature. We tend to forget the vast amount of work done behind the scenes to bring us that experience...

Seger van Voorst tot Voorst

Directeur/bestuurder van
Het Nationale Park De Hoge
Veluwe

Managing Director of De Hoge
Veluwe National Park

“Een landschap moet beheerd worden”

“Een goed jaar met een mooie bekroning aan het eind...” Zo vat Seger van Voorst tot Voorst 2017 samen. Die bekroning – de Belleuropa Award – is wat hem betreft geen eindpunt. “We hebben de ambitie om nóg meer biodiversiteit te krijgen in ons Park. Een hoge natuurwaarde is onze core business.”

Waardevol landschap

Het beheer van het landschap van Het Nationale Park De Hoge Veluwe laat volgens Van Voorst tot Voorst zien dat ecologie en economie prima samen kunnen gaan. Hij zegt: “We bieden onze bezoekers de beleving van het landschap. De mensen die ons bezoeken zijn bereid om daarvoor te betalen. Het zorgt ervoor dat we in onafhankelijkheid ons beleid vorm kunnen geven. De bezoekersaantallen waren in 2017 hoger dan we hadden verwacht, dat is een positief signaal voor zowel het Kröller-Müller Museum als het Park. Wij zorgen vervolgens met actief en consistent beheer dat het landschap dat de bezoeker ervaart ook echt waardevol

“A landscape must be managed”

“A good year with a crowning achievement at the end...” That was how Seger van Voorst tot Voorst summed up 2017. That crowning achievement – the Belleuropa Award – is not the final destination as far as he is concerned. “Our ambition is to achieve even more biodiversity in our Park. High nature value is our core business.”

Valuable landscape

According to Van Voorst tot Voorst, the management of the landscape of De Hoge Veluwe National Park shows that ecology and economics can go hand in hand. “We offer our visitors a chance to experience the landscape,” he explains. “The people who visit us are prepared to pay for that. That means we can shape our policy independently. The visitor numbers in 2017 were higher than we had expected, and that’s a positive sign, for both us and the Kröller-Müller Museum. Through active, consistent management we make sure that the landscape experienced by the visitor actually remains valuable. We maintain and increase that value. The presentation of the Belleuropa Award, which was

is. We onderhouden en verhogen die waarde. De toekenning van de door Giuseppe Natta in het leven geroepen Belleuropa Award vanwege een hoge biodiversiteit is wat mij betreft een erkenning van ons beleid op het gebied van natuurbeheer.”

Actief beheer zorgt voor biodiversiteit

Het is niet alleen een erkenning van het huidige beleid, zegt Van Voorst tot Voorst. “Het is een erkenning van het werk dat heel veel mensen –medewerkers en vrijwilligers– in hele lange tijd hebben gedaan. We hebben het hier over decennia, een halve eeuw. Er is in het landschap van Het Nationale Park De Hoge Veluwe heel veel werk gestoken. Het sleutelbegrip daarbij is consistentie in het beheer. Processen in de natuur verlopen traag. Het verhogen van de biodiversiteit vraagt om een lange adem en veel kennis. Ik ben er echt van overtuigd dat als je een hoge biodiversiteit wilt - veel verschillende landschapstypen en veel niches voor bijzondere en zeldzame soorten planten en dieren- dat je dat alleen voor elkaar kunt krijgen door actief te beheren. Voortdurend ingrijpen en sturen. Jagen, plaggen, dunnen... Ingrijpen in het landschap en in de landschapontwikkeling. Het is een misvatting dat ‘natuurlijk’ betekent dat je alles zijn gang moet laten gaan. Als je bijvoorbeeld het aantal edelherten niet beperkt houdt, komt de natuurlijke bosontwikkeling niet van de grond. Het is goed om te zien dat we met deze opvatting van natuurbeheer niet alleen staan. Dat het ook in Europees verband wordt erkend. Seger

conceived by Giuseppe Natta to recognize high biodiversity, is in my view an acknowledgement of our policy on nature conservation.”

Active management creates biodiversity

It is actually more than an acknowledgement of the current policy, says Van Voorst tot Voorst. “It’s an acknowledgement of the work that a great many people – both employees and volunteers – have been doing for a very long time. We’re talking about decades, half a century. A great deal of work has been done on the landscape of De Hoge Veluwe National Park. The key term is consistency in management. Processes take place slowly in nature. Increasing biodiversity requires a long-term approach and a great deal of knowledge. I’m genuinely convinced that if you want high biodiversity – with a wide range of landscape types and many niches for unusual and rare species of plants and animals – you can only achieve that through active management. Constant intervention and direction. Hunting, turf cutting, thinning... Intervening in the landscape and in landscape development. It’s a misconception that ‘natural’ means letting everything take its own course. For example, if you don’t keep the number of red deer under control, natural forest development will be inhibited. It’s good to see that we’re not alone in taking this view of nature conservation, and that it’s acknowledged at European level. Seger van Voorst tot Voorst also sees the award as an encouragement. “It motivates us and our people to work with even greater

van Voorst tot Voorst ziet de prijs ook als een stimulans. Hij zegt: "Het motiveert ons, onze mensen, om nóg gericht te werken aan het vergroten van de biodiversiteit op ons terrein. We zijn ambitieus. We willen op het gebied van natuur tot de top in ons land en in Europa behoren. We gaan door en we willen meer. Meer bijzondere planten en dieren. Meer Rode Lijstsoorten, soorten die in ons land bedreigd zijn of onder druk staan."

Aanwinst: zuurminnend eikenbos

De bezoekers van het Park kunnen nu vanuit het Park ook het Otterlose Bos bezoeken. Van Voorst tot Voorst: "Daar ligt onder meer een 'zuurminnend eikenbos', een van de meest zeldzame bostypen in het Natura 2000-netwerk, het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden. Dat is echt een fraaie aanwinst voor ons. Het gebied was altijd al in ons eigendom, maar het lag buiten de rasters." Na veel juridisch getouwtrek is het in 2016 binnen de rasters gekomen. In april 2017 ging het binnenraster tussen het Park en het Otterlose Bos weg. Daar is een jaar mee gewacht om eerst een 'nulmeting' van de bosvegetatie te kunnen doen: er liepen in dat gebied geen edelherten. Die kunnen er nu wel komen, zodat goed kan worden bekeken wat de invloed van begrazing door de herten is. Die invloed is groot, en er speelt nog iets anders. Van Voorst tot Voorst: "De tellingen van het wild in 2017 lieten een grote stijging van het aantal edelherten op onze terreinen zien. Een stijging van veertig procent. Het is waarschijnlijk een gevolg van het open zetten

focus on improving the biodiversity of our site," he explains. "We're ambitious. In the field of nature we want to lead the way in our country and in Europe. We're continuing to do that and we want to achieve more. More exceptional plants and animals. More Red List species, those that are threatened or under pressure in our country."

Gain: acid-loving oak forest

Visitors to the Park can now also visit the Otterlose Bos from within the Park. "That includes an 'acid-loving oak forest', one of the rarest types of forest in Natura 2000, the European network of nature conservation areas," says Van Voorst tot Voorst. "That really is a splendid gain for us. We always owned the land, but it was outside the boundary of the Park." After a lot of legal wrangling the boundary was moved to include it in 2016. The inner boundary fence between the Park and the Otterlose Bos was removed in April 2017. The Park waited a year so it could first carry out a 'baseline measurement' of the forest vegetation: there were no red deer in the area at that time. They can enter now, so it is possible to look closely at the effect of grazing by the red deer. They have a major impact, and there's another factor. "The wildlife counts in 2017 showed a sharp rise in the number of red deer on our land," Van Voorst tot Voorst explains. "A forty percent increase. It's probably due to the opening the entrance and exit with the neighbouring site to the east, Deelerwoud 3. That large number of red deer meant that we started hunting a month earlier. We're actually

van de in- en uitsprong met het buurtterrein in het oosten, Deelerwoud 3. Dat hoge aantal herten zorgt ervoor dat we een maand eerder zijn begonnen met jagen. Eigenlijk willen we een pleidooi houden voor het jaar rond jagen, dat is een discussie die we nu voeren met de Provincie Gelderland.”

Herintroductie korhoen stopgezet

Na tien jaar is Het Nationale Park De Hoge Veluwe opgehouden met het fokken en het uitzetten van het korhoen, een typische vogelsoort voor de open heide. Seger van Voorst tot Voorst vertelt daarover: “Dat is erg jammer. Het project van de herintroductie is op zich goed verlopen, maar we hebben uiteindelijk moeten besluiten om het stop te zetten omdat we onvoldoende jonge vogels konden uitzetten. Er is een team van mensen tien jaar lang mee bezig geweest, er is ontzettend veel expertise in het opfokken van goede en gezonde vogels opgedaan, maar we moeten nu concluderen dat het korhoen als soort verloren is voor Nederland, want ook op de Sallandse Heuvelrug zal het korhoen het niet gaan redden als jaarlijks geen vogels worden uitgezet. Het is echt een kunststukje geweest om dat fokprogramma van de grond te krijgen. Om de vergunning te bemachtigen, om het project gefinancierd te krijgen. We hebben grote financiële steun van Pon Holdings gehad. Dit project had alleen kans van slagen als ook de buurterreinen zouden aanhaken, maar dat is helaas niet gebeurd. Er zijn veel ‘korren’ geslagen door de havik. Het uitzetten van konijnen –de havik eet liever konijn dan

calling for year-round hunting. That’s a discussion we’re having now with the Province of Gelderland.”

Reintroduction of the black grouse halted

After 10 years De Hoge Veluwe National Park has halted the breeding and releasing of black grouse, a typical bird species for the open heathland. Seger van Voorst tot Voorst explains the move: “It was a great pity. The reintroduction project itself went well, but we ultimately had to discontinue it because we were unable to release a sufficient number of young birds. A team of people spent 10 years on it and amassed a great deal of expertise on rearing good, healthy birds, but now we have to accept that as a species the Netherlands has lost the black grouse, because it will be unable to survive even on the Salland Ridge without an annual release of birds. It was a real achievement just getting that breeding program off the ground, obtaining the licence and financing the project. We received substantial financial support from Pon Holdings. This project only had a chance of succeeding if the neighbouring sites joined in, but unfortunately that didn’t happen. A lot of grouse were taken by hawks. Releasing rabbits – hawks prefer to eat rabbits rather than black grouse – did not help, as the rabbit population was affected by a rabbit disease... It was a pity, but the time comes when you have to make a choice.”

European perspective

The example of the black grouse clearly demonstrates the

korhoen– mocht ook niet baten, de konijnenpopulatie leed onder een konijnenziekte... Jammer, maar op een gegeven moment moet je keuzes maken.”

Europees perspectief

Het voorbeeld van het korhoen laat goed de dilemma's en de afwegingen van de terreinbeheerder zien. Het is natuurlijk wettelijk onmogelijk om op de havik te jagen, alle roofvogels zijn beschermd in Nederland. Maar het bejagen van bijvoorbeeld wilde zwijnen of vossen heeft een direct gevolg voor de soortenrijkdom in een gebied. Een bijzondere insectensoort als het vliegend hert, de grootste kever van ons land, heeft onder andere alleen kans als het aantal wilde zwijnen laag is. Wilde zwijnen eten de larve van de kever. Om de soortenrijkdom in een gebied hoog te houden moet er door middel van het beheer aan veel knopjes worden gedraaid. En dat gebeurt steeds meer in Europees verband, vertelt Seger van Voorst tot Voorst: “De toekomst ligt in Europa. Daar wordt de wet en regelgeving gemaakt waar wij als grondbezitter en terreinbeheerder mee te maken hebben. Het is voor ons als particulier landgoed dan ook cruciaal om in Europees verband te opereren. Daar moeten we zijn, daar moeten we in bestuurlijke verbanden zitten. We hebben in de laatste jaren echt een inhaalslag gemaakt, we staan ook Europees op de kaart. We zijn heel lang een soort ongezien Gallisch dorpje geweest, dat is nu echt anders. Wat mij betreft is de toekenning van de Belleuropa Award ook daarvoor een erkenning. We staan op de Europese kaart, en daar willen we heel lang blijven!”

dilemmas and issues facing the land manager. Of course, it is illegal to hunt hawks; all birds of prey are protected in the Netherlands. But hunting wild boar or foxes, for example, has a direct impact on the biodiversity of an area. A particular insect species such as the stag beetle, the largest beetle in our country, will only have a chance if the wild boar population is low, as wild boar eat the beetle larvae. A lot of management work needs to be done in order to sustain a high level of biodiversity in an area. That is increasingly being done in a European context, explains Seger van Voorst tot Voorst: “The future lies in Europe. Where they make the laws and regulations that we have to comply with as a landowner and manager. For us as a private estate it is therefore crucial to operate in a European context. We need to be there, taking part in administrative associations. Over the last few years we've caught up and put ourselves firmly on the European map. For a long time we were a kind of low-profile Asterix village, but now that really has changed. I also see the Belleuropa Award as recognition of that achievement. We're on the European map, and we intend to stay there for the long term!”

Overzicht 2017

Het jaar in vogelvlucht

Januari 2017

Deze maand worden de bezoekersaantallen over het voorgaande jaar bekend: in 2016 heeft Het Nationale Park De Hoge Veluwe ongeveer drie procent méér bezoekers ontvangen dan verwacht. Ook het aantal bezoekers van het Kröller-Müller Museum is toegenomen. De groei zit 'm vooral in het grotere aantal Beschermerskaarten (jaarabonnementen) dat is verkocht. Er is ook een stijging in het aantal kinderen dat samen met hun ouders het Park bezoekt. Het Park streeft ernaar om geleidelijk te groeien van de huidige 540.000 bezoekers naar 600.000 bezoekers in het jaar 2020.

Een opvallend evenement in deze donkere wintermaanden zijn de 'sagen en legenden'-wandelingen die het Park organiseert. De Veluwe is rijk aan spannende verhalen en geschiedenissen die tijdens groepswandelingen worden verteld door gidsen en verhalenvertellers. De wandelingen zijn een groot succes, vele tientallen bezoekers doen mee.

Februari 2017

Het Nationale Park De Hoge Veluwe werkt met een relatief

Overview of 2017

The year in brief

January 2017

This month the visitor numbers for the previous year are announced: in 2016 De Hoge Veluwe National Park received approximately three percent more visitors than expected. The number of visitors to the Kröller-Müller Museum also rose. The growth lies particularly in the larger number of Beschermerskaarten (annual subscriptions called 'Guardian Cards') sold. There was also a rise in the number of children visiting the Park with their parents. The Park aims to grow gradually from the current number of 540,000 visitors to 600,000 in 2020.

Notable events in these dark winter months are the 'sagas and legends' walks organized by the Park. De Veluwe has a wealth of exciting stories and histories that are recounted by guides and storytellers during group walks. The walks are a great success, attracting many dozens of visitors.

February 2017

De Hoge Veluwe National Park operates with a relatively small complement of around 140 men and women (80 FTE) in paid employment. There are also many hundreds of volunteers working in the Park. Without the efforts of these volunteers a lot of work in the Park would not get done and many activities

kleine organisatie van ongeveer 140 mannen en vrouwen (80 fte) in loondienst. Daarnaast zijn er nog eens vele honderden vrijwilligers in het Park actief. Zonder de inzet van deze vrijwilligers zou veel werk in het Park niet gedaan kunnen worden en zouden veel activiteiten niet kunnen worden gehouden. Landelijk gezien zet een leger van ongeveer 80.000 'groene' vrijwilligers zich regelmatig in voor landschap en natuur. Ze werken bij natuurorganisaties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provinciale Landschappen en waterschappen, maar ook bij particuliere grondeigenaren en bij zelfstandige organisaties als Het Nationale Park De Hoge Veluwe. In 2017 is onder dit leger aan vrijwilligers een groot onderzoek gehouden. Er is gekeken naar het vrijwilligersbeleid, maar ook naar praktische zaken als werving, leeftijdsopbouw, kledingvergoedingen en verzekeringen. De uitkomsten van het onderzoek bieden een mooi uitgangspunt om het vrijwilligersbeleid van het Park verder te professionaliseren.

Maart 2017

Tijdens de Paasdagen gaat het campingseizoen van de natuurcamping van Het Nationale Park De Hoge Veluwe van start. Het aantal overnachtingen op de camping neemt gestaag toe, het zijn er inmiddels ongeveer 15.000 per seizoen. In 2017 zijn een aantal verbeteringen uitgevoerd na een bezoekersenquête in 2016. Zo is er nu wifi op de camping en is er een mogelijkheid om grijs water te lozen. Deze maand is bestsellerschrijfster Lulu Wang in het Park

would not take place. Across the country as a whole, an army of around 80,000 'green' volunteers work regularly to protect the landscape and nature. They work for nature organizations such as Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provincial nature and water management authorities, but also for private landowners and independent organizations such as De Hoge Veluwe National Park. A major survey was conducted among this army of volunteers in 2017. It covered the volunteer policy, but also practical matters such as recruitment, age structure, clothing allowances and insurance. The survey results provide an excellent basis for further professionalizing the Park's volunteer policy.

March 2017

Easter marks the start of the camping season for the nature-friendly campsite in De Hoge Veluwe National Park. The number of overnight stays on the campsite is growing steadily and now stands at around 15,000 per season. A number of improvements have been made in 2017 following a visitor survey in 2016. For example, there is now wifi on the site and there are greywater emptying facilities. This month the bestselling author Lulu Wang is in the Park to launch a new Chinese audio tour, which will be used on the various guided tours in the Park. The general audio tour is listened to several thousands of times per year, around 15% of the time in Chinese. The number of Chinese visitors to the Park is increasing each year, a fact that is picked up by many national media this month.

om een nieuwe Chinese audiotour te lanceren. De tour wordt gebruikt bij de verschillende rondleidingen in het Park. De algemene audiotour wordt per jaar enkele duizenden keren beluisterd, ongeveer 15% daarvan in het Chinees. Het aantal Chinese bezoekers van het Park neemt jaarlijks toe, een feit dat deze maand door veel landelijke media wordt opgepikt.

April 2017

Het is een aardige traditie, de '1 april'-grap. In een persbericht met deze datum kondigt Het Nationale Park De Hoge Veluwe een gratis 'Wild Finder App' aan. Met de app wordt het mogelijk om op je smartphone de actuele positie van edelherten, wilde zwijnen en moeflons in het Park te zien. Dat is, volgens het persbericht, mogelijk door middel van 'licht radioactieve brokjes' in het lokvoer dat op vaste plekken wordt uitgestrooid. Het bericht slaat aan en wordt breed gedeeld op de sociale media en in de pers. Er wordt in het Park inderdaad lokvoer gebruikt, maar dat is natuurlijk niet radioactief. Met het lokvoer wordt het grofwild naar vaste plekken gelokt, zodat er in het voorjaar nauwkeurige tellingen van de wildstand kunnen worden gehouden. Aan de hand van die tellingen kan worden bepaald hoeveel dieren er in de herfst en winter moeten worden afgeschoten. Er zijn 398 wilde zwijnen geteld, inclusief de biggen. Het aantal moeflons komt uit op 240 volwassen dieren. De moeflon speelt een grote rol bij het open houden van de heideterreinen en de korstmossen. Het Nationale Park De Hoge Veluwe is de enige plek in ons

April 2017

April Fools' Day is a nice tradition. In a press release dated 1 April, De Hoge Veluwe National Park announces a free 'Wildlife Finder App'. The app shows users the real-time location of red deer, wild boar and mouflon in the Park. According to the press release, that is made possible by including 'slightly radioactive food pellets' in the feed used to lure animals to set locations. The report goes viral and is shared widely on social media and in the press. Feed is indeed used to lure animals in the Park, but of course it is not radioactive. It is used to lure big game animals to particular locations to allow accurate counting of populations in the spring. The resulting counts can then be used to determine how many animals have to be shot in the autumn and winter. 398 wild boar were counted, including piglets. There were also 240 mouflon. The mouflon plays an important role in keeping the heathlands and lichen steppes accessible. De Hoge Veluwe National Park is the only place in our country where these characteristic wild sheep can be seen roaming freely.

May 2017

The spring counts of big game animals show a large increase in the number of red deer in the Park. There are 25% more of these large grazing animals in the Park than in 2016. They probably entered from Deelerwoud 3 through the new opening in our fence. An excess of red deer disrupts the balance between grazing and forest rejuvenation in the Park.

land waar deze karakteristieke wilde schapen in de vrije wildbaan te zien zijn.

Mei 2017

De voorjaarstellingen van het grofwild laten een grote toename van het aantal edelherten in het Park zien. Er zijn 25% meer van deze grote grazers binnen de rasters dan in 2016. Waarschijnlijk zijn de dieren vanuit Deelerwoud via de nieuwe opening in ons hek naar binnen gekomen. Een teveel aan edelherten verstoort het evenwicht tussen begrazing en bosverjonging in het Park. Herten knabbelen aan jonge boompjes en vreten ook de waardplanten van bijzondere vlindersoorten weg. Om het aantal edelherten in evenwicht te brengen met de draagkracht van het terrein is in 2017 dan ook een maand eerder begonnen met de beheerjacht op dit dier.

Er zijn deze maand twee grote evenementen in het Park, de Highland Games en het gratis dauwtrappen op Hemelvaartsdag. De Highland Games worden voor de zesde keer gehouden, er doen zo'n 300 leerlingen van het tweetalig onderwijs aan mee. Bij het dauwtrappen op Hemelvaartsdag is het Park tussen zes en acht uur gratis toegankelijk voor fietsers en wandelaars. De dauwtrappers krijgen zo een unieke kans om het ontwaken van de natuur in het Park mee te maken. Normaal gesproken opent het Park in deze tijd van het jaar pas om acht uur.

Deer nibble at the young trees and also eat the host plants of unique butterfly species. In order to bring the number of red deer into balance with the capacity of the land to support them, hunting to manage the populations therefore begins a month earlier in 2017.

During this month two major events are held in the Park, the Highland Games and the free dawn walks on Ascension Day. The Highland Games are held for the sixth time, with around 300 pupils from bilingual secondary schools. For the dawn walks on Ascension Day the Park is open free of charge for cyclists and walkers between 6am and 8am. That gives the dawn visitors a unique opportunity to observe nature coming to life in the Park. The Park normally opens at 8am at this time of year.

June 2017

An event that was known in previous years as the 'Day of the Horse' has now grown into a 'Weekend of the Horse'. It includes many public activities and demonstrations. Riders and their horses have free admission over this weekend. The event attracts hundreds of visitors. Among other things they can watch demonstrations by the Gele Rijders ('Yellow Riders'), the Mounted Artillery Corps.

The timber harvest in the Park starts in the summer. During this dry period the forestry work causes relatively little damage to the footpaths. Care is taken to protect biodiversity and particular plant and animal species when thinning out the forest land. Assessments are made in

Juni 2017

In voorgaande jaren stond het bekend als de 'Dag van het Paard', inmiddels is dit evenement uitgegroeid tot een 'Weekend van het Paard'. Er zijn veel publieksactiviteiten en demonstraties. Ruiters en hun paard hebben in dit weekend gratis toegang. Het evenement wordt bezocht door honderden bezoekers. Ze kunnen onder meer kijken naar demonstraties van de Gele Ridders, het Korps Rijdende Artillerie.

In de zomer begint de houtoogst in het Park. In deze droge periode is de schade aan de paden door de werkzaamheden in het bos relatief gering. Bij het uitdunnen van bospercelen wordt rekening gehouden met de biodiversiteit en met bijzondere plant- en diersoorten. In nauw overleg met de Flora- en Faunawerkgroepen wordt bekeken waar met extra aandacht moet worden gewerkt, of welke delen van het bos beter kunnen worden ontzien. Het Park ontvangt geen structurele exploitatiesubsidies, de houtopbrengst is voor het Park dan ook een belangrijke bron van inkomsten. Tijdens het Hout Event zijn er een week lang veel educatieve en onderhoudende activiteiten rond de houtkap. De bezoekers kunnen zien wat er allemaal met deze grondstof mogelijk is en maken tegelijkertijd kennis met de duurzame beheermethoden van het Park.

Juli 2017

Na 10 jaar wordt besloten te stoppen met het herintroduceren van het korhoen op Het Nationale Park

close consultation with the Flora and Fauna working groups to identify where additional attention needs to be focused, or which parts of the forest should be left alone. The Park receives no regular operating subsidies, so the timber harvest is an important source of income. During the Timber Event there is a week of wide-ranging educational and entertainment activities relating to logging. Visitors can see all the possible uses of the raw material and at the same time get to know the Park's sustainable management methods.

July 2017

After 10 years it is decided to halt the reintroduction of the black grouse in De Hoge Veluwe National Park. The black grouse is the 'standard bearer' of open heathland and arrived in large numbers on the Park's heathland at the beginning of the last century. It has been calculated that around a hundred animals need to be released each year to build a stable population in the Veluwe. In order to achieve that number the reintroduction project would need to be scaled up and other large land managers in the Veluwe would have to support the project. That support has not been forthcoming, so the Park is halting the reintroduction. Over the past 10 years a group of enthusiastic volunteers have gained a great deal of experience of breeding and releasing viable chicks. The Park is proud of the work of this 'breeding group' and regrets that this iconic species cannot be preserved for the Veluwe as a whole.

De Hoge Veluwe. Het korhoen is de 'vlaggendrager' van de open heidevelden en kwam aan het begin van de vorige eeuw nog in grote aantallen op de heidevelden van het Park voor. Er is berekend dat er jaarlijks ongeveer 100 dieren moeten worden uitgezet om een stabiele populatie op de Veluwe op te bouwen. Om dat aantal te halen moet het herintroductieproject worden opgeschaald en moeten ook andere grote terreinbeheerders op de Veluwe het project steunen. Die steun is niet gevonden, reden voor het Park om te stoppen met de herintroductie. Er is in de afgelopen 10 jaar door een groep enthousiaste vrijwilligers veel ervaring opgedaan met het fokken en het uitzetten van levensvatbare kuikens. Het Park is trots op de geleverde prestaties van deze 'fokgroep' en betreurt het dat deze iconische soort niet behouden kan blijven voor de Veluwe als geheel.

Augustus 2017

Een nieuwe traditie heeft stevig wortel geschoten: bij het begin van de bronstijd wordt voor de vijfde keer het Nederlands Kampioenschap Burlen gehouden. Het evenement trekt ook dit jaar weer veel bezoekers, waaronder veel kinderen. In een speciaal ingericht knutselhoekje kunnen ze 'burltoeters' maken en krijgen ze uitleg over de bronstijd bij de herten. De winnaar van het NK Burlen wint een bronstafari met de boswachter voor zes personen. De bronst is goed te volgen vanaf de weg, bijvoorbeeld de Wildbaanweg, maar met een bronstexcursie krijgt het zien van de burlende herten een extra dimensie door de uitleg

August 2017

A new tradition has become firmly established: the Netherlands Belling Championship is held for the fifth time at the start of the rutting season. The event once again draws many visitors this year, including a lot of children. In a specially equipped craft corner they can make 'bell hooters' and hear an explanation of the red deer rutting season. The winner of the Netherlands Belling Championship wins a rutting safari with the forest ranger for six people. It is possible to watch the rut from the roadway, for example Wildbaanweg, but on a rutting excursion witnessing the rut takes on an extra dimension thanks to the explanation provided by the guide. The rutting excursions are therefore very popular with the public.

In the summer of 2017 there is a great deal of commotion about the possible expansion of Lelystad airport. The intended flight paths to and from the airport would lead to aircraft flying low over Gelderland and De Hoge Veluwe National Park. The Park's Management Board therefore follows the debate surrounding the flight paths with particular interest and backs the stance adopted by the Provincial Executive that manages the Province of Gelderland on a day-to-day basis. As far as possible it aims to prevent aircraft flying low for long periods over the Veluwe.

September 2017

Naturally we know De Hoge Veluwe National Park, with the Kröller-Müller Museum at its heart, primarily as a 'green

van de gids. De bronstexcursies zijn dan ook erg geliefd bij het publiek.

Er is in de zomer van 2017 veel ophef over de mogelijke uitbreiding van vliegveld Lelystad. De voorgenomen vliegroutes naar en van dit vliegveld lopen laag over Gelderland en ook over Het Nationale Park De Hoge Veluwe. De directie van het Park volgt de discussie rond de aanvliegroutes dan ook met veel interesse en schaaft zich achter het standpunt van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van Provincie Gelderland. Dat wil zo veel mogelijk voorkomen dat vliegtuigen lang en laag over de Veluwe vliegen.

September 2017

We kennen Het Nationale Park De Hoge Veluwe met het Kröller-Müller Museum in het hart natuurlijk in de eerste plaats als een 'groene schatkamer'. Idyllische landschappen met veel natuur, cultuur en kunst. Maar het Park is ook een belangrijke economische factor op de Veluwe. Het Park biedt werkgelegenheid aan 140 medewerkers en heeft een economische spin-off voor de regio van 70 miljoen euro en 1.400 banen. Om aantrekkelijk te blijven voor de dagrecreant heeft het Park investeringsplannen voor het Centrumgebied, het Museonder en de drie ingangen. De uitvoering van die plannen gaat zorgen voor een extra economische spin-off van 6 miljoen euro en tussen de 65 en 100 fte aan werkgelegenheid. In september 2017 ondertekenen de Regio FoodValley (een samenwerkingsverband van 8 gemeenten

treasure trove'. Idyllic landscapes with a wealth of nature, culture and art. But the Park also plays an important economic role in the Veluwe. It provides employment for 140 people and has an economic spin-off in the region worth €70 million and 1,400 jobs. In order to stay attractive to day visitors, the Park has investment plans for the Central Area, the Museonder and the three entrances. Implementing those plans will provide an additional economic spin-off of €6 million and add between 65 and 100 FTE of employment. In September 2017 the FoodValley Region (a partnership of eight municipalities in the region), the Dutch employers' organization VNO-NCW Midden and the FOV (Federation of Business Communities in the Valley Region) signed a statement of support for the Park's investment plans. The participants will do their utmost to support the Park in carrying out the modernization.

October 2017

Around 1000 walkers and 3,000 runners take part in the 13th edition of the Hoge Veluwe Loop. This annual event is now known nationwide and is attracting ever-growing visitor numbers. The running and walking event is part of an exercise weekend with a range of different activities. The weekend is made possible by the efforts of many volunteers from the Park and other organizations, including ANWB (a Dutch traveller's association) and schools in the region. De Hoge Veluwe National Park signs an agreement with Syntus Gelderland. Agreement is reached with this public

in de regio); VNO-NCW Midden en de FOV (de Federatie Ondernemerskringen Valleiregio) een steunbetuiging voor de investeringsplannen van het Park. De deelnemers zullen zich naar vermogen inzetten om het Park te steunen met de uitvoer van de vernieuwingen.

Oktober 2017

Ongeveer 1.000 wandelaars en 3.000 hardlopers doen mee aan de dertiende editie van de Hoge VeluweLoop. Dit jaarlijkse evenement heeft inmiddels landelijke bekendheid en wordt steeds beter bezocht. Het hardloop- en wandelevenement is onderdeel van een Beweegweekend met veel verschillende activiteiten. Het weekend wordt mogelijk gemaakt door de inzet van veel vrijwilligers van het Park en andere organisaties, waaronder de ANWB en scholen uit de regio.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe sluit een overeenkomst met Syntus Gelderland. Met dit openbaarvervoersbedrijf is afgesproken dat bezoekers combikaarten via de website van De Hoge Veluwe kunnen kopen. Met de combikaart krijgen bezoekers toegang tot het Park én een retourrit met de bus naar het Park vanuit Apeldoorn, Arnhem, Barneveld of Ede-Wageningen. Steeds meer mensen kopen vooraf via de website een toegangkaartje, deze combikaart is een handige en laagdrempelige manier om ook de busrit alvast te betalen.

transport company to enable visitors to buy combined tickets through the De Hoge Veluwe website. A combined ticket gives visitors admission to the Park and return bus travel from and to Apeldoorn, Arnhem, Barneveld or Ede-Wageningen. More and more people buy tickets in advance on the website. The combined ticket is a useful, accessible way of buying the bus ticket in advance.

November 2017

The use of the internet and social media has been rising exponentially for a number of years. De Hoge Veluwe National Park is present on all major social media channels, such as Twitter, Facebook, Instagram and YouTube, and has thousands of followers. The Park's e-mail Newsletter is also read extensively. In 2017 it is sent to more than 17,000 subscribers. Just over half of the recipients actually open the Newsletter. That is considerably more than the average of one-third in the case of e-mail newsletters. A real 'hit' on social media is the Park's vlog channel on Youtube featuring a live wildlife webcam and videos of the forest ranger Henk Ruseler. The channel attracts more than 1,000 subscribers in 2017.

Chinese visitors to the Park are able to pay in their own currency using the Alipay mobile app in 2017. The Park is one of the first tourist destinations in our country to offer this facility. The Park already had a well-visited website in Chinese and this year a Chinese audio tour is being added. In 2017 around 350,000 Chinese visitors came to our country.

November 2017

Het gebruik van internet en sociale media neemt al enkele jaren een grote vlucht. Het Nationale Park De Hoge Veluwe is aanwezig op alle grote sociale mediakanalen zoals Twitter, Facebook, Instagram en Youtube en heeft duizenden volgers. Ook de e-mail Nieuwsbrief van het Park wordt goed gelezen. In 2017 zijn er meer dan 17.000 abonnees die deze nieuwsbrief ontvangen. Iets meer dan de helft van de ontvangers opent de Nieuwsbrief ook daadwerkelijk. Dat is aanzienlijk meer dan het gemiddelde voor e-mail nieuwsbrieven, gemiddeld wordt ongeveer één derde bekeken. Een echte 'hit' op sociale media is het vlog-kanaal van het Park op Youtube, met een live webcam om wild te kunnen spotten en met filmpjes van boswachter Henk Ruseler. Het kanaal haalt in 2017 meer dan 1.000 abonnees. In 2017 wordt het voor Chinese bezoekers aan het Park mogelijk om in hun eigen valuta te betalen met de mobiele betaalapp van Alipay. Het Park is een van de eerste toeristische bestemmingen in ons land die deze mogelijkheid aanbiedt. Het Park had al een goed bezochte website in het Chinees, daar komt dit jaar een Chinese audiotour bij. In 2017 bezoeken ongeveer 350.000 Chinezen ons land, een aantal dat naar verwachting zal oplopen naar 800.000 in 2020. Het Park is via de Benelux-website 'NextportChina' goed aanwezig op de toeristische markt in China.

That number is expected to rise to 800,000 in 2020. The Park has a strong profile in the tourist market in China thanks to the Benelux website 'NextportChina'.

December 2017

De Hoge Veluwe National Park wins the Belleuropa Award this month. The jury assesses 300 participating private country estates and nature parks across Europe and selects one every year that has carried out exceptional work in increasing the biodiversity on the estate. The award is presented during the annual biodiversity conference at the European Parliament in Brussels. In addition to biodiversity and sustainable management, the jury considers the economic impact of an estate's policy on the region and the tourism sector.

The total number of paying visitors in 2017 amounts to 570.406. That is slightly more than the 547,294 visitors in 2016. At total of 16.890 annual Guardian Cards are sold, substantially exceeding the 16,107 sold in 2016. 308.716 visitors call in at the Visitor Centre in 2017. 162.006 of them also visit the Museonder. The Jachthuis Sint Hubertus country house was visited 25.183 times.

December 2017

Deze maand wint Het Nationale Park De Hoge Veluwe de Belleuropa Award. Uit ongeveer 300 particuliere landgoederen en natuurparken in heel Europa kiest de jury van deze EU-prijs jaarlijks een landgoed dat uitzonderlijk werk verricht om de biodiversiteit van het landgoed te vergroten. De prijs wordt uitgereikt in Brussel, tijdens de jaarlijkse biodiversiteitsconferentie die in het Europese Parlement wordt gehouden. Behalve naar biodiversiteit en duurzaam beheer kijkt de jury van de prijs naar de economische invloed die het beleid van een landgoed heeft op de regio en de toeristische sector.

Het totale bezoekersaantal in 2017 komt uit op 570.406 betalende bezoekers. Een fractie meer dan de 547.294 bezoekers in 2016. Het aantal verkochte Beschermerskaarten (jaarkaarten) komt met 16.890 flink boven het aantal van 16.107 stuks in 2016.

308.716 bezoekers komen in 2017 het Bezoekerscentrum binnen, 162.006 daarvan lopen door naar het Museonder. Jachthuis Sint Hubertus werd 25.183 keer bezocht.

Fred de Graaf

Voorzitter Raad van Toezicht
van Het Nationale Park De Hoge
Veluwe

Chairman of the Supervisory
Board of De Hoge Veluwe
National Park

Het voelt altijd een beetje als thuiskomen

Nee, er gaat geen lobbywerk aan vooraf, vertelt Fred de Graaf. De Belleuropa Award wordt uitgereikt door een viertal gezaghebbende organisaties waaronder de European Landowners' Organization, tijdens een jaarlijkse conferentie over biodiversiteit in het Europese Parlement. De ELO maakt zelf een afweging en kiest de winnaar. "Het is een prestigieuze prijs..." zegt De Graaf.

Pluim op je werk

Zoals iedere prijs die je kunt krijgen is het een pluim op je werk, vertelt hij. "Het betekent dat je als organisatie goed bezig bent. Het Nationale Park De Hoge Veluwe heeft als landgoed de juiste balans gevonden tussen natuur, cultuur en toerisme. Deze prijs is daar een bevestiging van. Het is de erkenning van het feit dat het Park goed in de vingers heeft hoe je moet sturen met die drie factoren. We weten met het aanbod van natuur en cultuur voldoende betalende

It always feels a bit like coming home

No, there is no lobbying beforehand, says Fred de Graaf. The Belleuropa Award is presented by four authoritative organizations, including the European Landowners' Organization, at an annual conference on biodiversity held at the European Parliament. The ELO assesses the candidates and selects the winner. "It's a prestigious award," says De Graaf.

An accolade for your work

Like every award, it is an accolade for the work you do, he says. "It means you're working well as an organization. As an estate, De Hoge Veluwe National Park has struck the right balance between nature, culture and tourism. This award is confirmation of that. It's a recognition of the fact that the Park has a good sense of how to manage those three factors. With our offering of nature and culture we're able to attract a sufficient number of paying visitors, enough to pay

bezoekers binnen te halen, voldoende om in economische zin onze eigen broek op te kunnen houden. En de prijs laat zien dat dat niet ten koste gaat van de natuurwaarde van het Park, in tegendeel. Ja, het lukt ons aardig!”

Financiering Centrumplannen

Voor De Graaf was het belangrijke onderwerp van 2017 de voorbereiding van de bouw van het nieuwe ‘Landhuis’ in het Centrumgebied van het Park. De Graaf is niet alleen voorzitter van de Raad van Toezicht, hij is ook lid van het Hoge Veluwe Fonds. Dat is speciaal opgezet om de fundraising rond de nieuwbouwplannen van het Park te faciliteren. Hij vertelt: “In 2017 is de financiering van de eerste stap van de aanpak van het Centrumgebied rondgekomen. Er is nu voldoende financiering om te kunnen beginnen met de bouw van het Landhuis, het nieuwe onderkomen voor de horeca, de Parkwinkel en het Bezoekerscentrum.” Daar is een investering van rond de 15 miljoen mee gemoeid. De helft wordt gefinancierd uit eigen middelen, de andere helft wordt geleend. Ook de Provincie Gelderland betaalt mee met ongeveer drie miljoen euro. Een flink deel van de financiering is in de vorm van sponsoring van bedrijven en particulieren, en ook schenkingen en geld uit nalatenschappen maken er deel van uit.

our own way in an economic sense. And the award shows that we’re not doing that at the expense of the Park’s natural value, on the contrary. Yes, we’re proving very successful!”

Financing plans for the Centre

The most important subject for De Graaf in 2017 was the preparation for the construction of the new ‘Country House’ in the Central Area of the Park. De Graaf is not only chairman of the Supervisory Board but also a member of the ‘Hoge Veluwe Fonds’. This was specially set up to facilitate the fundraising for the Park’s new building plans. “In 2017 the financing of the first stage of the Central Area project was completed,” he explains. “Now there’s sufficient financing to start the construction of the Country House, the new accommodation for catering outlets, the Park shop and the Visitor Centre.” It involves an investment of around €15 million. Half of it is being funded from the Park’s own resources, and the rest is coming from loans. The Province of Gelderland is also contributing around €3 million. A substantial part of the financing is coming from sponsorship by businesses and private individuals, with further funding coming from gifts and bequests.

Fundraising

Fundraising requires a long-term approach, says De Graaf: “You need to look around your own network for possible sources of finance and draw up a list of companies in the area that you can approach. After that the fundraisers of the

Fundraising

Het zoeken van financiering is een zaak van lange adem, legt De Graaf uit: "Je zoekt in je eigen netwerk naar mogelijke financiers, je maakt een lijst van bedrijven uit de buurt die je kunt benaderen en dan is het vervolgens hard werken voor de fundraisers van het Hoge Veluwe Fonds. Je belt mensen, schiet mensen aan bij sociale bijeenkomsten... We benaderen mensen en bedrijven met informatie, we beleggen avonden met voorlichting over waar we mee bezig zijn. Zo sprokkel je de middelen bij elkaar. Aan het eind van het jaar stond de teller op groen en kon de Raad van Toezicht een klap geven op het dossier. In 2018 gaan de werkzaamheden van start, in 2019 moeten we onze bezoekers kunnen ontvangen in een nieuw Landhuis."

Klaar voor de toekomst

Het Landhuis is een must om in beeld te blijven bij de dagrecreant, zegt Fred de Graaf: "Je begon te merken dat het oude restaurant, de Koperen Kop, echt niet meer voldeed, hoe charmant het gebouwtje ook was. Het interieur was slets geworden, we konden daar niet meer de service verlenen die de consument van ons verwacht. De volgende stap in het verhogen van onze aantrekkelijkheid is het renoveren van het Museonder en het aanpakken van de drie ingangen. Vooral op drukke dagen zien we bij die ingangen filevorming, daar moet een oplossing voor komen." De Graaf rondt af: "We kijken verwachtingsvol vooruit. We kunnen Het Nationale Park De Hoge Veluwe nu bij de tijd en

'Hoge Veluwe Fonds' have to get down to hard work, calling people, accosting people at social gatherings... We approach individuals and companies with information, we arrange information evenings to explain what we're doing. That's how you scrape the resources together. At the end of the year the counter turned green and the Supervisory Board was able to approve the plans. Work is starting in 2018 and we're due to welcome our visitors in a new Country House in 2019."

Ready for the future

The Country House is essential to remain attractive to day visitors, says Fred de Graaf: "We started to notice that the old restaurant, the Koperen Kop, was no longer really adequate, however charming the building was. The interior had become jaded and we were no longer able to provide the service consumers expect of us. The next step in increasing our attractiveness is renovating the Museonder and dealing with the three entrances. On busy days in particular we see long queues forming at the entrances and we need to find a solution."

"We're looking forward to the future," De Graaf concludes.

"We can now bring De Hoge Veluwe National Park up to date and make it ready for the future. It's a fabulous part of our country, well worth visiting. And I say that also in a personal capacity. When I drive into the Park, whether it's for a meeting or as an ordinary visitor with my grandchild, it always feels a bit like coming home."

klaar voor de toekomst maken. Het is een geweldige plek in ons land, waard om te bezoeken. Op persoonlijke titel kan ik dat ook zeggen. Als ik het Park inrijdt, of het nu is om te vergaderen of als ik met mijn kleinkind als gewone bezoeker kom, het voelt altijd een beetje als thuiskomen.”

Francesco Natta

CEO of Neorurale Group, Italy & Marula Estates, Kenya

CEO of Neorurale Group, Italy & Marula Estates, Kenya

Belleuropa Award: beloning voor duurzaam beheer

De geschiedenis van de Belleuropa Award voert ons terug naar het Italië van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Ing. Giuseppe Natta, de zoon van Nobelprijswinnaar Chemie Giulio Natta, koopt dan een grote boerderij in de Po-vallei. Hij merkt al snel dat het gebied door intensief grondgebruik een zogenaamde ‘agrarische woestijn’ is geworden. Giuseppe, en later zijn zoon Francesco, gaan werken aan natuurherstel.

Natuurbescherming

Vandaag de dag is ‘La Cassinazza’, zo heet het landgoed van de familie Natta, een voorbeeld van succesvol herstel van het evenwicht van natuurwaarde en agrarisch gebruik. Vader en zoon werden actieve pleitbezorgers voor natuurbescherming en de ecologische ontwikkeling van agrarische gebieden. In Italië, maar ook daarbuiten. Francesco Natta vertelt: “Het Belleuropa-project was het

Belleuropa Award: reward for sustainable management

The history of the Belleuropa Award takes us back to Italy in the 1970’s, Ing. Giuseppe Natta the son of Giulio Natta a Nobel prize winner for Chemistry, bought a large farm in the Po valley. He soon noticed that the intensive use of the land had turned the area into an ‘agricultural desert’. Giuseppe, and later his son Francesco, began a process of nature restoration.

Nature conservation

Today, ‘La Cassinazza’, as the Natta family estate is known, perfectly exemplifies the successful restoration of the balance between natural value and agricultural use. Both Giuseppe Natta and his son Francesco Natta became active advocates of nature conservation and the ecological development of agricultural areas in Italy and beyond. Francesco explains: “The Belleuropa project

initiatief van mijn vader, Giuseppe Natta. Hij zag de kwaliteit van het landschap op het platteland in heel Europa afnemen door intensief agrarisch gebruik. Hij wilde meer aandacht voor herstel en onderhoud van het natuurlijke landschap. Hij heeft de prijs in het leven geroepen om het zorgvuldig beheer van natuurlijke habitats te belonen. Als erkenning voor de inspanningen die worden gedaan om de kwaliteit van het agrarische platteland te vergroten. We kijken daarbij naar biodiversiteit, maar ook naar het bevorderen van duurzame bedrijfsmodellen op basis van verantwoorde landbouw. Op deze manier proberen we de kwaliteit van het milieu in heel Europa te verbeteren.”

Uitreiking in Europees Parlement

De Belleuropa Award is inmiddels overgenomen door de ELO, de European Landowners' Organization. Deze organisatie maakt zich in Europees verband sterk voor duurzaam particulier grondgebruik. Dat wordt onder meer gedaan met het Wildlife Estates Label, een label waarbij inmiddels honderden particuliere landgoederen en natuurparken in heel Europa zijn aangesloten. De Belleuropa Award wordt jaarlijks in het Europese Parlement in het bijzijn van de familie Natta uitgereikt als onderdeel van een jaarlijkse conferentie over biodiversiteit. De jury van de prijs kijkt naar vijf criteria, vertelt Francesco Natta: “Het beheer moet een positieve invloed hebben op het milieu en moet in overeenstemming zijn met de Europese regels op dat gebied. Als tweede kijkt de jury naar het economische effect van het beheer, naar de lokale activiteit

was the initiative of my father, he saw how the quality of the rural landscape across Europe was diminishing as a result of intensive agriculture and wanted greater emphasis on the restoration and maintenance of the natural landscape. He instigated the award as a way of rewarding the careful management of natural habitats, and saw it as an acknowledgement of the efforts made to enhance the quality of rural agricultural land.

We look at biodiversity, but also at promoting sustainable business models based on responsible agriculture, by doing this, we are attempting to improve the quality of the environment in the whole of Europe.”

Award presented in European Parliament

The Belleuropa Award has since been taken on by the ELO, the European Landowners' Organization. The ELO campaigns in Europe for sustainable private land use. This is achieved in part through the Wildlife Estates Label, to which hundreds of private estates and nature parks across Europe are now affiliated. The Belleuropa Award is presented every year in the European Parliament, in the presence of the Natta family, as part of an annual conference on biodiversity. The award's judging panel considers five criteria, as Francesco Natta explains: “The land management must have a positive impact on the environment and comply with European regulations in that field. Secondly, the panel considers the economic impact of the management, in terms of local activity and employment in the region. Thirdly, it looks at the sustainability of the land use and wildlife management.

en de werkgelegenheid in de regio. Als derde kijkt de jury naar de duurzaamheid van het landgebruik en het wildbeheer. Als vierde wordt er gekeken naar innovativiteit en creativiteit in het beheer, en tenslotte kijkt de jury naar de reproduceerbaarheid van initiatieven. Worden er dingen gedaan waar anderen eventueel ook gebruik van kunnen maken?"

Onvergetelijk

In december 2017 ontving Het Nationale Park De Hoge Veluwe de prijs uit handen van CDA-Europarlementariër Annie Schreijer-Pierik. Het Park werd gekozen uit ongeveer 300 landgoederen in de Europese Unie wegens 'uitzonderlijke inspanningen op het gebied van beheerde biodiversiteit'. Volgens het juryrapport is het Park met 5.400 hectare beheerde natuur cruciaal voor het Europese Natura 2000-netwerk. Het Park is een bijzondere plek, vindt ook Francesco Natta. "We bezochten het Park op een koude en mistige dag in januari... Het uitzonderlijk diverse scala aan flora en fauna samen met het schilderachtig mooie landschap was bijzonder indrukwekkend en onvergetelijk. Voor ons is het Park de belichaming van de waarde en de filosofie van de Belleuropa Award."

The fourth criterion considers how creative and innovative management is, and finally, the jury assesses whether initiatives can be replicated. Do they include things from which others could possibly benefit?"

Unforgettable

In December 2017, De Hoge Veluwe National Park was presented the award by Dutch European parliamentarian and Christian Democrat Annie Schreijer-Pierik. The Park was chosen from around 300 country estates in the European Union because of 'outstanding efforts in the field of managed biodiversity'. According to the judging panel's report, the Park's 5,400 hectares of managed nature are crucial for the European Natura 2000 network. Francesco Natta also considers the park to be an extraordinary place. "We visited De Hoge Veluwe National Park, one cold misty day in January... the extraordinarily diverse range of flora and fauna together with the beautiful sights was impressive and quite unforgettable. The Park epitomizes the values and philosophy of the Belleuropa Award."

Konstantin Kostopoulos

Wildlife Estate Label van
de European Landowners'
Organization

European Landowners'
Organization's Wildlife
Estate Label

“Er wordt door het Park excellent werk verricht”

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is als particulier landgoed lid van de European Landowners' Organization (ELO), een Europees netwerk van particuliere landgoederen. De Griek Konstantin Kostopoulos is bij de ELO verantwoordelijk voor het Wildlife Estates Label. Leden van de ELO kunnen dit label krijgen als ze bijdragen aan natuurbescherming en duurzaam gebruik van het landgoed. Het Nationale Park De Hoge Veluwe kreeg in 2010 en 2016 het Wildlife Estates Label.

Netwerk- en lobbyorganisatie

Natuurbescherming en duurzaam grondgebruik is niet alleen de verantwoordelijkheid van overheden. Heel veel natuurgebieden en gebieden die vallen onder de Natura 2000-richtlijn zijn in handen van particuliere eigenaren. De ELO is de Europese netwerkorganisatie van deze particuliere

“The Park is doing excellent work”

As a private estate, De Hoge Veluwe National Park is a member of the European Landowners' Organization (ELO), a European network of private estates. Greek Konstantin Kostopoulos is responsible for the Wildlife Estates Label within the ELO. ELO members can be awarded the label if they contribute to nature conservation and sustainable use of their estate. De Hoge Veluwe National Park was awarded the Wildlife Estates Label in 2010.

Networking and lobbying organization

Nature conservation and sustainable land use is not only the responsibility of governments. Large numbers of conservation areas and areas covered by the Natura 2000 Directive are in the hands of private owners. The ELO is the European network organization of these private landowners. The ELO has its offices in Brussels, close to the European

grondbezitters. De ELO is gevestigd in Brussel, dicht bij het Europese Parlement. Daar waar veel wet- en regelgeving op het gebied van natuur en landgebruik wordt gemaakt. Kostopoulos: "Inmiddels behartigen we de belangen van ongeveer 300 houders van het Wildlife Estates Label, samen goed voor ongeveer anderhalf miljoen hectare natuurlijk beheerde grond in heel Europa. We zijn een netwerkorganisatie, onze leden worden vaak geconfronteerd met dezelfde vragen en problemen, we kunnen informatie uitwisselen en leren van elkaar. Maar we zijn ook een lobbyorganisatie. We voorzien de commissies van de EU en de politiek van gegevens over ruraal landgebruik en we maken de rol van de particuliere grondbezitter bij natuurbeheer duidelijk."

Criteria Belleuropa Award

Onder de houders van het Wildlife Estates Label wordt jaarlijks een prijs uitgereikt voor excellent beheer, de Belleuropa Award. Kostopoulos: "We maken een selectie aan de hand van vijf criteria. We kijken of het beheer van het landgoed een positieve invloed heeft op het milieu en of het in lijn is met de regels van de EU op dat gebied. Als tweede kijken we naar de economische impact van een landgoed, genereert het landgoed activiteit en werkgelegenheid in het landelijk gebied? Als derde kijken we naar de duurzaamheid van het wild- en natuurbeheer. Als vierde kijken we naar innovativiteit en creativiteit van het beheer, en tot slot beoordelen we of de initiatieven die het landgoed ontplooit reproduceerbaar zijn, of ze door andere partijen kunnen

Parliament, where laws and regulations on nature and land use are made. Kostopoulos: "We now represent the interests of around 300 holders of the Wildlife Estates Label, together accounting for approximately 1.5 million hectares of naturally-managed land across Europe. We are a networking organization; our members often face the same issues and problems and we can share information and learn from each other. But we are also lobbying organization. We provide the EU committees and politicians with information about rural land use and clarify the role played by private landowners in managing nature."

Belleuropa Award criteria

Every year, an award for outstanding management is presented to one of the holders of the Wildlife Estates Label: the Belleuropa Award. Kostopoulos: "We make a selection based on five criteria. We examine whether the management of the estate has a positive impact on the environment and whether it is in line with the EU rules in that field. Secondly, we look at the economic impact of an estate – does it generate activity and employment in the rural area? Thirdly, we look at the sustainability of the wildlife and nature management. The fourth aspect is the extent to which the management is innovative and creative. and finally, we assess whether the initiatives applied by the estate can be replicated or adopted by other parties. With this award, we are attempting to improve the quality of nature and the environment in the whole of Europe."

worden opgepikt. Met deze prijs proberen we de kwaliteit van natuur en milieu in geheel Europa te verhogen.”

Excellent werk

Konstantin Kostopoulos is zelf drie dagen in Het Nationale Park De Hoge Veluwe geweest. Hij bezocht vanzelfsprekend het Kröller-Müller Museum en sprak met veel mensen over het management en het beheer van het Park. Hij vertelt: “Het Park heeft veel geschiedenis, veel kunst en cultuur. Het verhaal van de stichters van het Park, het echtpaar Kröller-Müller, het Jachthuis Sint Hubertus, het museum... Maar ik was toch vooral geïnteresseerd in het landschap, in het grondgebruik en het niveau van de biodiversiteit in de verschillende landschapstypes. We hebben in 2017 de Belleuropa Award vooral daarom toegekend aan Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Er wordt door het management van het Park excellent werk verricht op het gebied van het verhogen van biodiversiteit. De prijs is een erkenning voor dat werk. Het Park trekt ook internationaal veel aandacht, ze staan binnen onze organisatie –de ELO– absoluut in de top op het gebied van natuurbehoud. Deze prijs maakt het Park prominenter zichtbaar onder de leden van de ELO en de houders van het Wildlife Estates Label. De manier van beheren die het Park hanteert kan een voorbeeld zijn voor andere leden.”

Europese groei

De ELO en het Wildlife Estates Label zitten in de lift en groeien nog steeds, vertelt Kostopoulos: “Het lid worden

Outstanding work

Konstantin Kostopoulos himself spent three days at De Hoge Veluwe National Park. Of course, he visited the Kröller-Müller Museum and had talks with many people about the Park’s management. He explains: “The Park has a lot of history, art and culture. This includes the story of the founders of the Park, the Kröller-Müller family, St Hubertus Hunting Lodge, the Museum... But my main interest was in the landscape, the use of land and the level of biodiversity in the different types of landscape. It was primarily for that reason that we presented the Belleuropa Award to De Hoge Veluwe National Park in 2017. The management is doing outstanding work in its efforts to increase biodiversity. The award is an acknowledgement of that work. The Park attracts a lot of international interest and within our organization – the ELO – they are at the absolute pinnacle in terms of nature conservation. This award raises the Park’s profile among ELO members and holders of the Wildlife Estates Label. The Park’s management style can serve as an example to other members.”

European growth

The ELO and the Wildlife Estates Label are in the ascendancy and continue to grow, as Kostopoulos explains: “Of course, becoming a member of a network organization like the ELO provides no immediate financial benefit for our members. For this reason, we have to continue to

van een netwerkorganisatie als de ELO levert natuurlijk geen direct financieel voordeel voor onze leden. We moeten daarom voortdurend blijven uitleggen dat het toch belangrijk is voor particuliere organisaties om samen je belangen te behartigen. We zijn als netwerkorganisatie in 1972 begonnen in een aantal grotere landen in West-Europa, Frankrijk, Duitsland en Engeland. Ons ledenaantal groeit nog steeds, de laatste vijf jaar zien we vooral groei in Oost-Europa. Wat goed is om te zien is dat onze leden hun lidmaatschap van de ELO na de eerste vijf jaar verlengen. Dat is voor ons een erkenning van het feit dat we als organisatie van belang zijn. Heel veel natuur in Europa is in handen van particulieren. Als eenling heb je niet veel invloed. Maar als al die particulieren samen hun stem laten horen, wordt die gehoord door beleidsmakers en politiek.”

explain how important it is for private organizations to join forces in lobbying for their interests. As a network organization, we started life in 1972 in a number of larger countries in Western Europe (France, Germany and the UK). Our membership continues to grow and in the last five years we have mainly seen growth in Eastern Europe. One positive sign is that our members renew their membership of the ELO after the first five years. We see that as an acknowledgement of our importance as an organization. A lot of Europe's nature is in the hands of private owners. Individually, you cannot exert much influence. But if all those private individuals speak with one voice, policymakers and politicians will take heed.”

Jan Jacob van Dijk
Gedeputeerde Provincie
Gelderland

Member of the Provincial
Executive of Gelderland

Aandacht voor de particuliere natuurbeheerder

Hij geeft het ruiterlijk toe, hij kende de Belleuropa Award niet, zegt Jan Jacob van Dijk. Ook intern, binnen de Provincie Gelderland, was de prijs bij niet veel mensen bekend. “Terwijl ik begrepen heb dat het op Europees niveau een prestigieuze prijs is, over een belangrijk onderwerp: biodiversiteit en natuurbeheer.”

Aandacht en waardering

Van Dijk vertelt verder: “Het feit dat deze prijs weinig bekend is, zegt veel over hoe we in Nederland aankijken tegen natuurbehoud. Het is een prijs voor particuliere natuurbeheerders. In Nederland bestaat vooral het beeld dat natuurbeheer een zaak is van overheden en semioverheden. Van grote organisaties. Het feit dat er heel veel particulieren zijn die op allerlei manieren óók aan natuurbehoud en natuurontwikkeling doen is bij het grote publiek veel minder bekend. Er worden door kleinere partijen in ons land mooie

Focus on the private nature conservator

Jan Jacob van Dijk frankly admits that he did not know about the Belleuropa Award. Not many people within the Province of Gelderland were aware of it either. “But I understood that it was a prestigious award at European level, on an important subject: biodiversity and nature conservation.”

Attention and appreciation

“The fact that few people are aware of this award says a lot about how we view nature conservation in the Netherlands,” says Van Dijk. “It’s an award for private nature conservators. In the Netherlands people mainly see nature conservation as the work of public and semi-public bodies, in other words of large organizations. The public at large are much less aware that there are many private operators who also take part in nature conservation and its development. Smaller operators in our country maintain attractive and unique locations offering high nature value. All in all I believe the general

en unieke plekjes onderhouden, plekken met een hoge natuurwaarde. Ik denk dat alles bij elkaar de aandacht en de waardering voor deze partijen bij het grote publiek een slagje groter zou mogen zijn.”

Subsidierelatie

Er bestaat een subsidierelatie tussen Het Nationale Park De Hoge Veluwe en de Provincie Gelderland. Van Dijk: “Het Park ontvangt op dezelfde wijze als andere partijen –bijvoorbeeld Natuurmonumenten en Geldersch Landschap en Kasteelen– een subsidie voor natuurbeheer. In 2017 hebben we bovendien een extra bijdrage van drie miljoen euro toegezegd om de plannen die het Park heeft met het Centrumgebied mogelijk te maken. Gelderland is koploper in Nederland als je kijkt naar binnenlandse vakanties. Het Park is belangrijk voor Gelderland als je kijkt naar recreatie en toerisme, de Provincie wil daar graag aan bijdragen. De combinatie van Het Nationale Park De Hoge Veluwe en het Kröller-Müller Museum staat heel hoog op de lijst van recreatieve dagbestedingen in Gelderland, samen met Burgers’ Zoo.”

Experimenten in beheer

Diversiteit in het natuurbeheer is volgens Van Dijk belangrijk. Hij zegt: “Ieder heeft zijn eigen wijze van beheren. We geven als Provincie niet aan hoe je dat moet doen, dat beheren, we kijken alleen naar het resultaat. Wat wordt er bereikt? Of je nu op deze wijze of op een andere wijze werkt, als er maar goede resultaten worden behaald. Ik waardeer het daarbij

public should pay much more attention to these parties and be more appreciative of them.”

Subsidy relationship

There is a subsidy relationship between De Hoge Veluwe National Park and the Province of Gelderland. Van Dijk: “The Park receives a subsidy for nature conservation in the same way as other parties – such as Natuurmonumenten and Geldersch Landschap en Kasteelen. In 2017 we also committed to an additional contribution of €3 million to enable the Park to implement its plans for the Central Area. Gelderland leads the way in the Netherlands in terms of inland holidays. The Park is important for Gelderland in terms of recreation and tourism and the Province is keen to contribute. The combination of De Hoge Veluwe National Park and the Kröller-Müller Museum is high on the list of recreational day destinations in Gelderland, along with Burgers’ Zoo.”

Experiments in management

Van Dijk believes that diversity is important in nature conservation. “Everyone has their own management method,” he explains. “As a Province we don’t specify how something has to be done – the management method – we only look at the result. What is achieved? However you work, the important thing is what you achieve. I particularly appreciate it if an organization does not always follow the well-trodden path but has the courage to stick its neck out,

zeer als een organisatie niet altijd de platgetreden paden bewandelt maar ook eens haar nek durft uit te steken. Zoals het Park momenteel doet met het experiment om de bodem te verrijken met 'steenmeel'. Dat is een interessante manier om te proberen de schadelijke gevolgen van verzuring tegen te gaan. Zeker met de bodemgesteldheid van de droge Veluwe, waar je verzuring niet kunt aanpakken met vernatting. Het is belangrijk om meer kennis over die 'besteenmeling' op te doen, om dat goed te onderzoeken. We volgen met interesse wat het Park daarmee doet."

Van Dijk bezoekt het Park regelmatig in zijn hoedanigheid als gedeputeerde. Met name tijdens de bronst. "Dat is toch een van de mooie natuurlijke evenementen die de Veluwe te bieden heeft!"

as the Park is currently doing with its experiment based on enriching the soil with rock dust. That's an interesting way of trying to combat the harmful effects of acidification, particularly with the soil characteristics of the dry Veluwe area, where you can't tackle acidification by rehydration. It's important to gain more knowledge of the application of rock dust so as to investigate it fully. We're following the Park's progress with interest."

Van Dijk visits the Park regularly in his capacity as representative of the Provincial Executive. Particularly during the rutting season. "That's one of the beautiful natural events that the Veluwe has to offer!"

Roel Feringa

Directeur 'Natuur en biodiversiteit'
ministerie van LNV

Director of 'Nature and
Biodiversity' in the Ministry of
Agriculture, Nature and Food
Quality

“Er is niet één weg in het natuurbeheer”

“Een mooi resultaat” noemt Roel Feringa het behalen van de Belleuropa Award door Het Nationale Park De Hoge Veluwe. De directeur ‘Natuur en biodiversiteit’ van het ministerie van LNV zegt verder: “Het is een belangrijk natuurgebied in het midden van ons land. Het natuurbeheer wordt er op een goede manier aangepakt, dat blijkt uit het toekennen van die prijs.”

Publiek en privaat

Feringa kende de prijs nog niet. Dat is niet zo vreemd, legt hij uit: “Veel natuurgebieden in ons land hebben een publiek karakter. Het zijn overheidsgronden, of het zijn natuurgebieden die via subsidievoorwaarden van overheden worden beheerd. Wat we daarbij snel uit het oog verliezen is dat er ook veel particulieren zijn, of zelfstandige organisaties, die aan natuurbeheer doen.” Het Nationale Park De Hoge Veluwe is een mooi voorbeeld van zo’n privaat natuurgebied. “Het is

“There’s more than one way to carry out nature conservation”

“An excellent result” is Roel Feringa’s verdict on the presentation of the Belleuropa Award to De Hoge Veluwe National Park. The Director of ‘Nature and Biodiversity’ in the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality continues: “It is of course an important nature reserve in the middle of our country. It has adopted a sound approach to nature conservation and that is evidenced by the award.

Public and private

Feringa was not aware of the award. He explains that it is not so surprising: “Many nature reserves in our country are publicly owned. They are on government-owned land or are managed on the basis of government subsidies. What people forget is that there are also many private operators, or independent

een bijzonder gebied met een sterk karakter. Het is vooral de combinatie van de hoge natuurwaarde en de bijzondere cultuur –het Kröller-Müller Museum– die het tot zo'n fantastisch mooie plek in ons land maakt."

Waardering voor Park

Feringa heeft het Park inmiddels twee maal in zijn functie als directeur bij LNV bezocht. Hij kreeg daarbij rondleidingen en uitleg van de staf van het Park. Hij zegt: "Ik zelf kreeg het beeld dat het Park op een goede samenhangende manier bezig is met het vergroten van de biodiversiteit, met het verhogen van de soortenrijkdom. Ze hebben een andere manier van het omgaan met hun terreinen dan andere natuurbeheerders. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat ze afhankelijk zijn van de inkomsten van bezoekers. Het is mooi om te zien dat ze ondanks die vele bezoekers toch in staat zijn om de biodiversiteit hoog te houden. Ik kijk met waardering naar hoe ze het natuurbeheer vormgeven, het is doordacht en doelbewust. Dat het lukt om dat te combineren met grootschalige recreatie, met het 'vermaken' van mensen, dat is echt een opgave. Het is gewoon knap om te zien hoe ze dat lukt."

Diversiteit in beheer

Als directeur 'Natuur en biodiversiteit' van het ministerie van LNV moet Feringa zich noodgedwongen vooral bezighouden met vergaderen en overleggen. "Ja, helaas is dat zo, ik zou meer in het veld willen zijn..." verzucht hij. "We houden ons bij LNV bezig met het vormgeven van het nationale beleid op

organizations, that take part in nature conservation." De Hoge Veluwe National Park is a fine example of such a private nature reserve. "It's a unique area with a strong character. It's particularly the combination of its high nature value and exceptional culture – the Kröller-Müller Museum – that makes it such a fantastically attractive place in our country."

Appreciation of the Park

Feringa has now visited the Park twice in his capacity as director in the Ministry. He has been given guided tours and explanatory information by the staff of the Park. "The impression I had was that the Park was acting in a coherent way in increasing biodiversity by broadening the range of species," he says. "They have a different way of dealing with their land than other nature conservators. That's partly because they're dependent on income from visitors. It's good to see that despite those large numbers of visitors they're still able to maintain a high level of biodiversity. I like their approach to nature conservation; it's well thought through and purposeful. The fact that they've succeeded in combining it with large-scale recreation, with 'entertainment', is a real achievement. It's great to see how successful they've been."

Diversity in management

As the Director of 'Nature and Biodiversity' in the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality, Feringa has to deal mainly with meetings and discussions. "Yes, unfortunately that's true, I'd like to be out in the field a lot more..." he sighs. "At the Ministry

het gebied van natuur en biodiversiteit. Dat vergt veel overleg en afstemming. De regels komen uit Brussel, van de EU, op nationaal niveau hebben we de opgave om dat te vertalen naar concreet beleid. Naar wetgeving, vergunningen, ontheffingen. Tenslotte spelen sinds de decentralisatie ook de provincies een belangrijke rol in het bepalen en uitvoeren van het natuurbeleid.”

Feringa gaat verder: “Nederland is gezegend met veel goede publieke natuurorganisaties. Zoals bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Vogelbescherming en de Provinciale Landschappen. Daarnaast zijn er actieve private organisaties zoals Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Of het nu privaat of publiek beheerde natuur betreft, wij zijn vanuit LNV –naast het behalen van de natuurdoelen– vooral geïnteresseerd in twee dingen. Op de eerste plaats dat al die organisaties constructief samenwerken, en op de tweede plaats dat ze proberen om van elkaar te leren. Het is een voordeel dat niet alle organisaties die zich met dit onderwerp bezig houden op één en dezelfde manier werken. Dat er verschillen zijn in het beheer. Dat vergroot de kans dat er slimme manieren van beheren worden gevonden, en daarin kun je vervolgens van elkaar leren. De natuur is een dynamisch en weerbaarstig geheel dat zich niet makkelijk laat sturen, daarom is er ook niet één weg in het natuurbeheer. Het is niet de bedoeling dat we met z’n allen één kant opgaan. Diversiteit in de opvattingen over natuurbeheer zijn wat ons betreft heel vruchtbaar.”

we formulate the national policy on nature and biodiversity. That requires a lot of discussion and coordination. The rules come from Brussels, from the EU, and at national level we have to translate them into specific policy. Into legislation, permits and exemptions. Finally, since decentralization, the provinces have also played an important role in determining and implementing the nature policy.”

Feringa continues: “The Netherlands is blessed with many high-calibre public nature organizations such as Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Vogelbescherming and the provincial nature authorities. There are also active private organizations such as De Hoge Veluwe National Park. Whether the nature is privately or publicly managed, in the ministry we’re mainly interested in two things – in addition to achieving the nature objectives. First, the organizations should collaborate constructively; second, they should try to learn from each other. It’s an advantage that not all organizations operating in this field do so in the same way and that there are differences in their management methods. That increases the likelihood of identifying intelligent management methods whereby you can learn from each other. Nature is dynamic and unruly and consequently not easy to manage. That’s why there’s more than one way to conduct nature conservation. It’s not the intention that we should all go in the same direction. Diversity of views on nature conservation is very fruitful as far as we’re concerned.”

Jakob Leidekker

Hoofd Bedrijfsvoering en lid
Managementteam De Hoge
Veluwe

Head of Operations and a
member of the Management
Team of De Hoge Veluwe

Een integrale visie op landschapsbeheer

Actief en consistent beheer van een landschap zorgt voor meer biodiversiteit, voor een hogere natuurwaarde en een hogere belevingswaarde. Je moet al die elementen meewegen als je buiten in het veld aan de slag gaat, zegt Jakob Leidekker. Theorie en praktijk moeten goed in evenwicht zijn. En dat kan alleen als je eerst goed kijkt. Wat wil het bos? Wat wil de hei?

Theorie en praktijk

In het kantoor van Leidekker hangt een kaart van het grondgebied van het Park. Honderden vakjes zijn ingetekend en hebben een nummer gekregen. Leidekker: "Ik weet van ieder vakje wat er staat, wat er groeit. Maar weet je... Dat is boekhouding. Habitattypen, grondsoorten, boomsoorten... Heel nuttig om allemaal te benoemen, maar het is theorie. Belangrijk, maar waar het om gaat is hoe het er in het echt, buiten, uitziet. De theoretische werkelijkheid kan

An integrated vision of landscape management

Active and consistent management of the landscape provides more biodiversity for higher nature value and higher amenity value. You need to take all those elements into account when you work in the field, says Jakob Leidekker. Theory and practice must be well balanced. And that is only possible if you carry out a good initial analysis. What does the forest need? What does the moorland need?

Theory and practice

A map of the Park hangs in Leidekker's office. Hundreds of boxes have been drawn on it and each has a number. "I know what every box contains, what's growing in it," says Leidekker. "But you know... That's bookkeeping. Habitat types, land types, tree species... It's very useful to name them all, but it's just theory. That's important, but what really counts is what's going on outside. For example, the theory

bijvoorbeeld aangeven: dit bosgedeelte heeft zoveel bijgroei. We moeten zoveel procent uitdunnen. Maar je moet het veld in, dat stuk bos met eigen ogen bekijken. Wat is mijn doel met dat bos? Wat zijn de stappen die ik moet nemen om dat doel te bereiken? We zijn bij het uitoefenen van ons vak voortdurend in de weer om theorie en praktijk samen te brengen. Die twee moeten in wisselwerking. En het doel is uiteindelijk: meer biodiversiteit en een mooier landschap. Een betere beleving voor onze bezoekers.”

Niet alleen ‘groen’

Eén van de uitgangspunten bij het beheer van het landschap is het zoveel mogelijk gebruik maken van natuurlijke processen, legt Leidekker uit. “Bijvoorbeeld bij het Deelense Veld, een nat stuk van het Park. Daar lag een fietspad op een walletje, dat verstoorde het natuurlijke aflopen van het hemelwater. De ene kant werd te nat, de andere te droog. We hebben dat walletje weggehaald, het fietspad ligt nu op een brug. Nu is het natuurlijke watersysteem daar weer hersteld. Zo zijn we voortdurend aan het bijsturen. We hebben bijvoorbeeld bij het stuifzand in het centrum van het Park een groot stuk bos weggehaald. Er is nu een verbinding tussen het zand en de heide gekomen. Dat is goed voor de kleine heidevlinder, zeker, maar wat óók meeweegt is dat door die ingreep het zicht vanaf het graf van het echtpaar Krölller-Müller weer is hersteld. Zoals het ooit door de stichters van het Park bedoeld was. Er loopt daar een wandelpad, bezoekers geef je nu een prachtig doorkijkje naar het stuifzand in de verte. Hier hebben we dus én een

may state that a forest needs so much tree growth. We need to thin it by so many percent. But you need to go out into the field and look at that area of forest with your own eyes. What is my objective for that forest? What are the steps I need to take to achieve it? In our profession we’re constantly having to combine theory and practice. They must interact with each other. The ultimate aim is to achieve more biodiversity and a more attractive landscape. A better experience for our visitors.”

Not only ‘green’

One of the principles of managing the landscape is to use natural processes as much as possible, Leidekker explains. “For example in the Deelense Veld, a wetland area of the Park. There was a cycle path on an embankment that disrupted the natural run-off of rainwater. One side became too wet and the other side too dry. We removed the embankment and the cycle path is now on a bridge. The natural water system has now been restored. We’re constantly making adjustments in that way. For example, we’ve removed a large area of forest in the drifting sand in the centre of the Park. That has created a link between the sand and the heathland. That’s certainly good for the tree grayling, but another factor is that the view from the grave of the Krölller-Müller couple has been restored and is once again as the Park’s founders intended. There is a footpath there and visitors have a splendid view through to the drifting sand in the distance. So in this case we considered ecological factors as well as cultural history and

ecologische afweging gemaakt, én een cultuurhistorische én een recreatieve. We benaderen dat landschap dus echt op een integrale manier.”

Denken op lange termijn

Het beheer is soms grootschalig, zoals bijvoorbeeld bij het dunnen van bospercelen of het herstellen van oude laanstructuren, maar het kan ook op postzegelformaat. Leidekker: “Als er ergens een eikje staat dat wordt verdrukt door een fijnspar, dan ben ik er erg voor dat je even de kettingzaag uit de achterbak pakt en die fijnspar omlegt. Ik vertrouw mijn mensen in het veld. Ik vertrouw erop dat ze hun vak verstaan. Daar hoeven we echt niet over te vergaderen. ‘Beheren’ is vooral ‘handelen’. Liever een slecht besluit dan helemaal geen besluit, zeg ik vaak. Landschapsbeheer is ook een kwestie van lef hebben. Soms pleeg je echt grote ingrepen, waarvan bezoekers best kunnen schrikken. Plotseling is er dan een hele haag rododendrons weg. Of een vak met krentenboompjes. Maar weet je, ik kijk met een blik van 40, 50 jaar. De ingreep van nu zorgt voor een verrijking op de lange termijn.”

Erkenning

Jakob Leidekker ziet het behalen van de Belleuropa Award als een erkenning van de aanpak van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. “Onze integrale benadering levert resultaten op. Ja, ik denk dat we het goed hebben georganiseerd. We hebben echt bijzondere dingen in huis, bijzondere

recreational factors. We really do approach the landscape in an integrated way.”

Long-term thinking

Management may seem large-scale, for example when thinning errors of forest or restoring old avenues, but it can also involve tiny areas of land. Leidekker: “If there is an oak somewhere that is under pressure from a Norway spruce, I absolutely agree that you should take your chainsaw from the boot and fell the Norway spruce. I trust my people in the field. I have confidence that they understand their profession. We really don’t have to hold meetings about that. ‘Management’ is mainly about ‘action’. I often say it’s better to make a bad decision than no decision at all. Landscape management is also a question of having courage. Sometimes you have to intervene on a really large scale in a way that may shock visitors. Suddenly a whole rhododendron hedge has disappeared. Or a bed of serviceberries. But you know, I can look back over 40, 50 years. Intervening now will enrich the landscape over the long term.”

Recognition

Jakob Leidekker sees the winning of the Belleuropa Award as a recognition of his approach to the De Hoge Veluwe National Park. “Our integrated approach is delivering results. Yes, I think we’ve organized it well. We have very special features such as unique biotopes and rare species. Fields

biotopen, zeldzame soorten. Velden met beenbreek. Velden met klokjesgentiaan... Het is goed om te merken dat we ook op Europese schaal gezien worden in wat we doen. Misschien mogen we best wat trotser zijn op wat we met z'n allen hebben bereikt. Voor die Award zijn driehonderd landgoederen in Europa bekeken en wij worden het landgoed met de 'best beheerde biodiversiteit'. Kijk, dus ergens doen we iets goed."

of bog asphodel. Fields of marsh gentians... It's good to see that we're also being noticed on a European scale for what we do. Perhaps we can be a little bit prouder of what we've achieved together. Across Europe, 300 country estates were assessed for this Award and we are the estate with the 'best managed biodiversity'. So look, we're doing something right."

Guus Borger

Voorzitter Adviescommissie
Natuurbeheer van De Hoge
Veluwe (2008-2018)

Chairman of the Hoge Veluwe
Nature Conservation Advisory
Committee (2008-2018)

Mens en natuur in evenwicht

Na twee termijnen als voorzitter van de Adviescommissie Natuurbeheer zit het erop voor Guus Borger. De commissie begeleidt onderzoek en adviseert de directie van het Park op het gebied van natuurbeheer en cultuurhistorie. De vertrekkende voorzitter kijkt terug op twee maal vijf jaar voorzitten.

Twee werelden

Hij vertrekt met een tevreden gevoel, zegt Guus Borger: "Ik heb met veel genoegen de discussies in de commissie mogen begeleiden. Het is een leuke club mensen met een belangrijke dubbele kwaliteit. Er zitten echt wetenschappelijke zwaargewichten in, met heel veel deskundigheid en onderzoekservaring. En aan de andere kant zitten er vrijwilligers in met een grote persoonlijke betrokkenheid bij het Park en heel veel praktische ervaring met het gebied. Mensen uit twee werelden. Het was mijn rol als voorzitter, en ook de uitdaging van die functie, om die twee werelden bij elkaar te houden. Om te zorgen dat de communicatie zorgvuldig en transparant bleef verlopen,

Man and nature in balance

After serving two terms as chairman of the Nature Conservation Advisory Committee, Guus Borger's time at the helm has ended. The committee supervises research and advises the Park's Management Board on nature conservation and cultural history. The outgoing chairman looks back on two five-year terms at the helm.

Two worlds

Guus Borger says he leaves with a feeling of satisfaction. "It has been a great pleasure supervising the discussions in the committee. It's a nice group of people with an important dual quality. They include real scientific heavyweights, with a great deal of expertise and research experience. And on the other hand there are volunteers with great personal commitment to the Park and a wealth of practical experience in the field. People from two worlds. It was my role as chairman, and the challenge of that job, to keep those two worlds together. To make sure the communication was handled with care and transparency, both the exchanges

zowel de informatie-uitwisseling tussen die twee werelden als tussen de commissie als geheel en de directie van het Park. Ik zie het als hele constructieve jaren.”

Cultuurhistorische Visie

Guus Borger heeft een achtergrond als historisch geograaf. Kort gezegd: hij is geïnteresseerd in de relatie tussen mens en natuur. Vanuit die achtergrond heeft hij zich altijd sterk gemaakt voor het vinden van evenwicht tussen natuurbeheer en cultuurhistorie. Borger: “Een goed evenwicht tussen die twee maakt het Park interessanter om te bezoeken”. De Adviescommissie Natuurbeheer heeft in de afgelopen periode actief meegewerkt aan het bereiken van dat evenwicht. In de bestuursperiode van Borger kwam een integrale Cultuurhistorische Visie tot stand die ook nu nog dient als basis voor het beleid van het Park. Andere terreinbeheerders in het land kijken met interesse naar dat beleid. Maar er is ook weerstand, zegt Borger: “Er zijn nog steeds veel mensen die vinden dat het ‘onnatuurlijk’ is om in te grijpen in de natuur. Er is bijvoorbeeld nog steeds veel verontwaardiging over de jacht als beheerinstrument, zoals we dat doen in het Park. Maar je ziet aan het voorbeeld van de Oostvaardersplassen het belang van een weloverwogen wildbeheer.”

Internationale erkenning

Het krijgen van de Belleuropa Award laat zien dat er internationale waardering bestaat voor het beleid van

of information between those two worlds and between the committee as a whole and the Park’s Management Board. I see them as constructive years.”

A cultural-historical vision

Guus Borger has a background as a historical geographer. In short, he’s interested in the relationship between mankind and nature. With that background he has always believed a balance should be struck between nature conservation and cultural history. “Striking the right balance makes the Park more attractive to visitors,” he says. In recent times the Nature Conservation Advisory Committee has contributed actively to the achievement of that balance. During Borger’s term of office an integrated Cultural-Historical Vision was formulated that now serves as the basis for the Park’s policy. Other land managers in the country are looking at the policy with interest. But there is also resistance, says Borger: “There are more and more people who think it’s ‘unnatural’ to intervene in nature. For example, there’s still a lot of indignation about using hunting as a management tool, as we do in the Park. But the example of the Oostvaardersplassen demonstrates the importance of carefully considered wildlife management.”

International recognition

The winning of the Belleuropa Award shows that there is international appreciation for the Park’s policy, says Borger: “Managing a high-quality landscape requires an integrated

het Park, zegt Borger: "Het beheer van een hoogwaardig landschap vraagt om een integrale benadering. Wie sectoraal denkt en alleen maar praat over 'de jacht', verliest de samenhangen uit het oog. In het Park is de jacht geen doel, maar een middel om een waardevol cultuurlandschap in stand te houden. Er wordt toegewerkt naar een recreatief aantrekkelijk gebied met de grootst mogelijk biodiversiteit en daarin herkenbare cultuurhistorische relictten. Dat er internationaal waardering bestaat voor de beleidsdoelen die het Park nastreeft en voor de middelen die daartoe worden ingezet, blijkt uit de toekenning van de Belleuropa Award."

Goed voor de naamsbekendheid

Het Park is als onafhankelijke organisatie zonder substantiële exploitatiesubsidie afhankelijk van betalende bezoekers. Borger is zich dat zeer bewust: "Het Park als bedrijf heeft een sluitende begroting nodig. Wil je het Park overeind houden, dan moeten mensen bereid zijn een toegangskaartje te kopen. Naamsbekendheid is dus van cruciaal belang. Het Park moet evenementen organiseren, recreatiemogelijkheden bieden, interessant blijven voor betalende bezoekers. Ook in die zin is het behalen van een prijs als de Belleuropa Award belangrijk. Prijzen zijn goed, want die geven bekendheid. Ik spreek nu even niet als voorzitter van de Adviescommissie Natuurbeheer, maar vanuit mijn persoonlijk perspectief. Een prijs is altijd de moeite waard."

approach. If you think in terms of sectors and talk only about 'hunting', you'll lose sight of the context. In the Park hunting is not an end in itself but a means of maintaining a valuable cultural landscape. The aim is to achieve an attractive recreation area with the highest possible biodiversity and recognizable cultural-historical relics. The fact that there is international appreciation for the policy objectives pursued by the Park and for the resources that are used is evidenced by the winning of the Belleuropa Award."

Good for brand awareness

As an independent organization without a substantial operating subsidy, the Park is dependent on paying visitors. Borger is very mindful of that: "As a business the Park needs a comprehensive budget. To keep the Park afloat, people must be prepared to buy a ticket. Brand awareness is therefore crucially important. The Park must organize events, offer recreational facilities and remain attractive to paying visitors. In that sense too, winning an award such as the Belleuropa Award is important. Awards are good, because they generate brand awareness. I'm speaking now not as the chairman of the Nature Conservation Advisory Committee but from my own personal perspective. An award is always worthwhile."

Vision of the landscape

The Belleuropa Award creates a link between management and biodiversity, about which Borger says: "The high

Visie op het landschap

De Belleuropa Award legt een relatie tussen beheer en biodiversiteit. Borger zegt daarover: "De hoge biodiversiteit die we in het Park zien, heeft inderdaad rechtstreeks met onze visie op beheer te maken. Natuurbeheer is niet de natuur zomaar haar gang laten gaan. Het is zaak om natuurlijke processen goed te begrijpen en die vervolgens zorgvuldig te sturen. De mens heeft altijd enorme invloed op zijn omgeving gehad. Vrijwel alle natuur in ons land is op de een of andere manier het gevolg van menselijk ingrijpen. Als je dat ingrijpen doet met beleid, en vanuit een consistente visie op het landschap, is het resultaat een hoge biodiversiteit. Deze prijs honoreert dat. Ik ben heel blij dat ik in de afgelopen tien jaar als voorzitter van de Adviescommissie een bijdrage heb mogen leveren aan die visie."

biodiversity we see in the Park is indeed directly related to our vision of management. Nature conservation is not just letting nature follow its own course. It's about fully understanding natural processes and then managing them with care. Mankind has always had an enormous impact on his environment. Almost all of the nature in our country is the result of human intervention in one form or another. If you carry out that intervention on the basis of a policy, and based on a consistent vision of the landscape, the result is a high level of biodiversity. This award honours that. I'm very pleased that I've been able to contribute to that vision over the past 10 years as Chairman of the Advisory Committee."

Douwe van Dam

Lid Florawerkgroep Vrienden van
De Hoge Veluwe

Member of the Flora Working
Group of the Friends of De Hoge
Veluwe

De burgerlijke stand van de plant...

Als je als landgoed een prijs wilt winnen voor 'best beheerde biodiversiteit' zul je op de eerste plaats moeten kunnen laten zien hoe die biodiversiteit er uitziet. Hoeveel verschillende leefgebieden voor planten en dieren zijn er precies? En hoeveel verschillende soorten planten en dieren komen er ook daadwerkelijk in die 'habitattypen' voor?

Het veld in...

Hier komt het werk van de Florawerkgroep van de Vereniging Vrienden van De Hoge Veluwe om de hoek kijken. Met zestien mensen duikt deze groep vrijwilligers iedere dinsdagochtend het veld in om nauwkeurig plantjes te bekijken en soorten op naam te brengen. Lid van die Florawerkgroep is dr. ir. Douwe van Dam. Hij houdt de 'burgerlijke stand' van het plantenleven in het Park bij in een enorme database. Daarin staan inmiddels ruim

The civil status of the plant...

If you want your estate to win an award for 'best managed biodiversity', you must first be able to show what the biodiversity looks like. How many different habitats for plants and animals are there exactly? And how many different types of plants and animals actually occur in those 'habitat types'?

Into the field...

This is where the work of the Flora Working Group of the Friends of De Hoge Veluwe Association comes into its own. This group of 16 volunteers goes out into the field every Tuesday morning to examine plants closely and identify species. Dr Douwe van Dam is a member of the Flora Working Group. He maintains the 'civil register' of the Park's plant life in an enormous database. It now contains over 70,000 observations of plant species per type of habitat, together with the date and location.

Management use

The data are scientifically interesting, but they are also

zeventigduizend waarnemingen van plantensoorten per habitatype, met datum en standplaats.

Ingezet bij beheer

Die gegevens zijn wetenschappelijk interessant, maar ze worden ook heel concreet en praktisch gebruikt bij de beheermaatregelen die het Park neemt. Douwe van Dam legt uit: "Er wordt bij het beheer onder meer gekeken naar zeldzame soorten. Stel er staat in een bepaald gebiedje Zevenster onder de bomen, een kensoort voor het Beuken-Eikenbos. Als daar gedund of gekapt moet worden, kan het zijn dat wij adviseren dat op een bepaalde manier te doen, om bijvoorbeeld geen takken te storten in zo'n gebied. Ook is er enkele jaren geleden een bredere brandgang in het Park aangelegd; er worden dan kaarten met soorten uit onze database gebruikt om het tracé te bekijken. Het kan gebeuren dat het tracé dan ergens vijf meter wordt verlegd om bepaalde standplaatsen voor bijzondere plantensoorten niet te verstoren."

De gegevens van de Florawerkgroep worden ook gebruikt om de biodiversiteit van het Park te verhogen. Van Dam: "Wij geven dan aan waar je bijvoorbeeld het beste zou kunnen plagen of een dikke laag strooisel zou kunnen verwijderen om bepaalde soorten betere kansen te geven. Of we overleggen op welk terrein je het beste de Dennenscheerders aan het werk kunt zetten om gebiedjes open te houden. Zo kun je heel kleinschalig en gericht werken aan handhaven of zelfs het verhogen van de biodiversiteit van het Park."

used in a very concrete and practical way in the Park's management. Douwe van Dam explains: "The management activities include analyses of rare species. Suppose in a particular area there's a variety of arctic starflower that is a character species for the beach-oak forest. If thinning or felling work is necessary there, we may advise doing it in a particular way, for example so as not to drop any branches in such an area. Also, some years ago a wider firebreak was created in the Park; maps of species from our database are used to trace the route. It's possible that the route could then be moved by five metres or so in order not to disrupt certain locations for particular plant varieties."

The data from the Flora Working Group are also used to increase the biodiversity of the Park. "We state, for example, where it would be best to cut turf or remove a fixed layer of humus in order to give certain varieties a better chance," says Van Dam. "Or we consider which area is best to put the Dennenscheerders ('Pine shoot beetles', a volunteer group) to work in order to keep small areas open. In that way you can operate on a small scale and in a targeted way to maintain or even increase the biodiversity of the Park."

Recognition of effort

Van Dam sees winning the Belleuropa Award partly as a recognition of the effort of the Flora Working Group. "If you set store by high biodiversity – and that's what the Park does – you need to record and manage it," he says. "We handle the recording, and the Park handles the management." That's done through close consultation, but occasionally

Erkenning van inspanningen

Van Dam ziet het winnen van de Belleuropa Award mede als een erkenning van de inspanningen van de Florawerkgroep. Hij zegt: "Als je waarde hecht aan een hoge biodiversiteit –en dat doet het Park– dan zul je moeten registreren en beheren. Wij zorgen voor dat registreren, het Park zorgt voor het beheren." Dat gaat in goed overleg, maar soms loopt er ook wel eens iets mis. Van Dam: "Ik ben wel eens bij de begrafenis van een soort geweest... Korensla. Een soort die ik al heel lang volgde in het Park. Die groeide op een akkerrand op de Kemperberg. Je keert dan telkens terug om te kijken of hij er nog staat. Op een zekere dag had de boer die de akker pachtte de akkerrand weggefreesd. Ik zei tegen m'n collega, 'nou, dit was de begrafenis van een soort...'"

Zeldzame soorten

Soorten verdwijnen, maar er komen ook nog steeds nieuwe soorten bij. Daardoor blijft het interessant om het veld in te gaan, zegt Van Dam. "In 1960 werd begonnen met de eerste waarnemingen en werden er zo'n 450 soorten geregistreerd. Inmiddels staat de teller bij de Florawerkgroep op ruim 750 soorten. Het hangt natuurlijk ook af van de kwaliteit en inspanningen van de floristen, van de mensen die de waarnemingen doen, maar er zitten vaak hele opvallende nieuwe soorten bij. Zoals onlangs de Dennenorchis, een iconische soort." Er komen in het Park nog steeds ook uitermate zeldzame plantensoorten voor, zoals Kleine schorseneer en Heidezegge. Dat heeft te maken met een

things go slightly wrong. Van Dam: "I've been at the funeral of a species... Arnoseris, a species that I had been following for a long time in the Park. It grew on a field margin in the Kemperberg. I went back every time to see whether it was still there. One day the farmer who leased the field had removed the field margin. I said to my colleague: 'That was the funeral of a species...'"

Rare species

Species disappear, but new species constantly appear. That makes it interesting to go out into the field, says Van Dam. "The first observations began in 1960 and around 450 species were recorded. The total recorded in the Flora Working Group now stands at more than 750. Naturally it also depends on the quality and effort of the florists, of the people making the observations, but there are often striking new varieties. A recent example was creeping lady's tresses, an iconic species." Extremely rare plant species still arise in the Park, such as viper's grass and rare spring sedge. That is to do with a number of unique characteristics of the land, and amazingly enough it also has to do with the Second World War. Van Dam: "In the Netherlands 'Nardus grasslands' proved very sensitive to acidification. They were badly affected by acid rain. The Park includes a number of weathered runways of the Deelen airfield. The rubble has a buffering effect in the soil. That means the Park still has Nardus grassland plants that have all but disappeared elsewhere in the country."

aantal unieke eigenschappen van de terreinen, en het heeft wonderlijk genoeg ook een relatie met de Tweede Wereldoorlog. Van Dam: "In Nederland zijn 'heischrale graslanden' erg gevoelig gebleken voor verzuring. Ze hebben erg te lijden gehad van zure neerslag. In het Park liggen een aantal verweerde landingsbanen van vliegveld Deelen. Het steengruis zorgt voor een bufferende werking in de bodem. Daardoor komen in het Park nu nog planten van heischrale graslanden voor die elders in het land vrijwel zijn verdwenen."

Werk nog niet gedaan

Van Dam is blij met het behalen van de Belleuropa Award. Hij zegt: "Het is een mooie erkenning. Wat mij betreft zou het Park een dergelijke erkenning nog wat sterker naar het brede publiek mogen uitdragen. Ons werk als Florawerkgroep is nog niet gedaan. Wij blijven werken aan het goed in kaart brengen van de flora in het Park. We kijken naar soorten en standplaatsen, maar er kan nog veel aanvullende informatie worden verzameld met betrekking tot ecologische factoren waarbij soorten zich optimaal thuis voelen. Hoe beter we dat weten, hoe beter we kunnen adviseren bij de beheeractiviteiten van het Park en hoe meer biodiversiteit er uiteindelijk het resultaat van kan zijn."

Unfinished work

Van Dam is pleased with the Belleuropa Award. "It is a fine recognition," he says. "As far as I'm concerned the Park should make such recognition known even more widely to the public at large. Our work in the Flora Working Group is not yet complete. We're continuing to work on a detailed assessment of the flora in the Park. We're looking at species and locations, but a lot of additional information can also be collected on ecological conditions that are best suited to particular species. The better we are able to do that, the better we can advise on the Park's management activities and the greater the ultimate biodiversity will be."

André Jansen

Expert hydro-ecologie bij
koepelorganisatie Unie van
Bosgroepen

Expert in hydroecology in the
Unie van Bosgroepen umbrella
organization.

Beheer versterkt ecologische waarde

“Ik las over de Belleuropa Award in mijn
buurtpaper, met een foto van de uitreiking.
Ik kan me er zeker in vinden dat het Park die
prijs gewonnen heeft!” zegt André Jansen,
als hydro-ecoloog betrokken bij een aantal
natuurprojecten in Het Nationale Park De
Hoge Veluwe.

Heidebeek

Hij gaat verder: “Zeker als je kijkt naar de natte natuur
–mijn werkveld– is het Park een bijzondere plek, met
landschappen met bijzondere natuurkwaliteiten.” Het
beheer van die landschappen zorgt voor versterking van
die kwaliteiten, vindt Jansen. Hij is zelf betrokken geweest
bij een groot natuurherstelproject op het Deelense Veld. Hij
vertelt: “Daar loopt één van de twee ‘heidebeken’ die we in
ons land hebben. De tweede loopt in een natuurgebied in
Limburg, de Meijnweg. De IJzeren Man, heet de heidebeek
in het Park. De loop van die beek was voor een deel

Management reinforces ecological value

“I read about the Belleuropa Award in my
neighbourhood newspaper, which had a
photo of the award. I’m certainly pleased
that the Park won that award!” says André
Jansen, who works as a hydroecologist on a
number of major projects in De Hoge Veluwe
National Park.

Heathland brook

“Certainly when you look at wetland areas – my area of
work – the Park is a special place with landscapes having
particular natural qualities,” he says. The management of
those landscapes reinforces those qualities, according to
Jansen. He himself has been involved in a large nature
restoration project in the Deelense Veld. “That’s where
you’ll find one of the two heathland brooks we have in the
Netherlands,” he explains. The second is in a nature reserve
in Limburg, the Meijnweg. The heathland brook in the Park is
called the IJzeren Man (Iron Man). The course of the brook

'geamputeerd', afgesneden, door een fietspad op een dijkje. Dat fietspad is nu op een brug gelegd zodat de heidebeek weer goed kan afstromen naar de laagtes verderop op het Deelense Veld."

Natuurbeleving

De heidebeek is daarom zo bijzonder, omdat er zuur en voedselarm grondwater in loopt, vertelt Jansen: "Dat zorgt voor een bijzondere plantengroei in de omgeving. Veenmos, dat zorgt voor hoogveen. Je ziet bijzondere soorten groeien als beenbreek, een lelieachtige, en duizendknoopfonteinkruid, ronde zonnedauw, veenpluis, witte snavelbies... Eind juni, begin juli, dan bloeit de beenbreek massaal in het beekdalletje... Je ziet dan de bezoekers van het Park op de Heiweg stoppen om er naar te kijken. Een gouden waas van bloemen. Prachtig om te zien. Ook in begin maart, in het vroege voorjaar, als het water echt krachtig kan stromen in de beek, zie je de mensen met fascinatie kijken naar het gebied. Die hoge droge Veluwe met de zandgronden, en dan zoveel stromend water! Het is een hele aparte beleving. Het is natuurlijk machtig mooi voor specialisten, deze natuur, maar de natuurbeleving van de 'gewone' bezoekers van het Park is wat mij betreft ook heel belangrijk."

Ecologische kwaliteit

Aan het verleggen van het fietspad en het herstel van de IJzeren Man is eerst gedegen onderzoek voorafgegaan.

had been partly 'amputated' by a cycle path on a small dyke. That cycle path has now been placed on a bridge so the brook can flow freely again to the low areas further along in the Deelense Veld."

Experience of nature

The heathland brook is so special because it receives acidic groundwater with low nutrient levels, says Jansen: "That makes for a particular type of plant growth in the vicinity. Peat moss leads to a raised bog. You see particular varieties growing there such as bog asphodel, a member of the lily family, and bog pondweed, round-leaved sundew, common cottongrass, white beak-sedge... At the end of June and the beginning of July the bog asphodel bursts into bloom alongside the brook... Then you see the visitors to the Park stop on the Heiweg to look at it. A golden haze of flowers. It's a beautiful sight. You also see people looking at the area with fascination at the beginning of March, in the early spring, when the flow of water into the brook is really powerful. The high, dry Veluwe with the sandy soil, and then so much flowing water! It's a very special experience. This nature is also excellent for specialists, of course, but the way in which 'ordinary' visitors to the Park experience nature is also very important in my opinion."

Ecological quality

Thorough research was carried out before the cycle path was moved and the Iron Man was restored. "In the field,

Jansen: "In het veld, gewoon door veel te kijken en te onderzoeken, op veel verschillende momenten in het jaar. De IJzeren Man is onderdeel van een wonderlijk watersysteem. De bedding, en ook de plassen in het gebied, hebben een heel dun voor water ondoordringbaar laagje in de bodem. Daar blijft het water op staan. Het is een 'schijnwaterspiegel', de echte waterspiegel zit soms wel 20, 25 meter dieper. Het hele watersysteem was door het fietspad en de Heiweg als het ware in stukjes gehakt. Het is nu weer één groter geheel geworden, en daarmee robuuster." Het levert geen nieuwe planten- en diersoorten op in het gebied, zegt Jansen, maar de al aanwezige en vaak zeldzame soorten krijgen een groter leefgebied. "Soorten kunnen zich weer uitbreiden, het gebied kan weer als eenheid functioneren. Dat is versterkend voor de ecologische kwaliteit."

Onderzoek en beheer

De relatie tussen onderzoekers zoals hijzelf en de beheerders van het Park is uitstekend, vertelt Jansen: "Er wordt over en weer goed geluisterd en de beheermaatregelen die worden getroffen sluiten goed aan bij de adviezen van onderzoekers en wetenschappers." Jansen geeft een voorbeeld: "Langs de Heiweg was ooit een afwateringsgreppel gegraven. De Heiweg is belangrijk als beheerweg. Die greppel zorgt dat het wegdek begaanbaar blijft. Maar ja, die greppel zorgt ook dat er potentieel waardevolle ecologische gebiedjes worden ontwaterd. Ons advies was dus: demp die greppel. Dan moeten de

just by looking around and examining everything, at many different times during the year. The Iron Man is part of a wonderful water system. The bed and the pools in the area have a very thin, impermeable layer in the soil that retains the water. It's a 'false water table'; the real water table may be 20 or 25 metres deeper. The whole water system had been cut to pieces, as it were, by the cycle path and the Heiweg. Now it is a larger whole again, and hence more robust." It does not give rise to any new plant or animal species in the area, says Jansen, but those that are already present, many of them rare, have a larger habitat. "Species can expand again; the area can function again as a unit. That reinforces the ecological quality."

Research and management

The relationship between researchers like him and the managers of the Park is excellent, Jansen says: "There's a two-way dialogue and the management measures are in line with the recommendations of researchers and scientists." He cites an example: "A drainage channel had once been dug along the Heiweg. The Heiweg is important as a management roadway. The channel ensured that the road remains passable, but it also had the effect of draining potentially valuable ecological areas. Our advice was therefore to fill it in. The managers no doubt scratched their heads... It's quite something. But ultimately they heeded the advice. The ecological value of the area is more important even to people who are interested in having a dry road

beheerders wel even op hun hoofd krabben... Dat is nogal wat. Maar uiteindelijk wordt dat advies wel overgenomen. De ecologische waarde van het gebied is óók voor de mensen die belang hebben bij een droog wegdek belangrijker. Het is goed om te merken dat onze visie op het landschap wordt gedeeld."

Vertrouwen

Ook op andere plekken in het Park is Jansen actief. Hij vertelt: "We krijgen van het Park regelmatig de vraag om een visie uit te brengen over bepaalde landschappen of over natuurbeheer of natuurherstel. Bijvoorbeeld over het herstel van de 'Veentjeswei', het zuidelijke stuk van de vijvers bij Jachthuis Sint Hubertus. Het lukte maar niet om daar de oorspronkelijke flora terug te krijgen, voedselarm grasland. We hebben gekeken naar het bodemprofiel en de gebruiksgeschiedenis van het gebied. Dat heeft ertoe geleid dat er is afgegraven, dat verstoorde bodem is afgevoerd. De ingrepen die je voorstelt krijgen het vertrouwen van het management én van de mensen die het daadwerkelijke werk uitvoeren. Professionals én vrijwilligers. Het Park heeft het vermogen om een grote groep vrijwilligers aan zich te binden, mensen die met veel enthousiasme en motivatie aan de slag zijn. Heel betrokken, heel praktisch. Een compliment voor deze mensen!"

surface. It's good to note that our vision of the landscape is shared."

Trust

Jansen is also active at other locations in the Park. "The Park regularly asks us to set out a vision for certain landscapes or nature conservation or the restoration of nature," he explains. "For example, for the restoration of the 'Veentjeswei', the southern part of the ponds near the Jachthuis Sint Hubertus Country Residence. We succeeded, but not by returning the original flora, low nutrient grassland. We looked at the soil profile and the history of the use of the area. That led to excavation and the impaired soil was removed. The management and the people who actually carry out the work have confidence in the interventions we propose. Professionals and volunteers. The Park has secured the loyalty of a large group of volunteers, people who work with a great deal of enthusiasm and motivation. Very committed and very practical people. They should be commended!"

Michiel Wallis de Vries

Lid Adviescommissie
Natuurbeheer Het Nationale Park
De Hoge Veluwe

Member of the Nature
Conservation Advisory
Committee of De Hoge Veluwe
National Park

Het Park als 'hotspot' voor biodiversiteit

Behalve lid van de Adviescommissie Natuurbeheer van het Park is Michiel Wallis de Vries buitengewoon hoogleraar Ecologie en Bescherming van Insecten aan Wageningen Universiteit (WUR) en senior projectleider bij De Vlinderstichting. Hij onderzocht tussen 2012 en 2016 de vlinder- en sprinkhaanstand in het Park.

Vlinders en sprinkhanen

Wallis de Vries: "We hebben gekeken of het verlagen van de rasters om het Park invloed heeft op de populaties vlinders en sprinkhanen. Er zijn in 2013 extra in- en uitsprongen voor de herten en ander wild gekomen. Als er meer grofwild het Park inkomt, kan dat gevolgen hebben voor de waard- en nectarplanten van veel vlindersoorten. Herten en reeën vreten van die planten en veranderen de structuur van de begroeiing, waar sprinkhanen sterk op reageren. Het onderzoek liet zien dat er gelukkig geen noemenswaardig

The Park as a hotspot for biodiversity

Apart from being a member of the Nature Conservation Advisory Committee of the Park, Michiel Wallis de Vries is an endowed professor in Insect Ecology & Conservation at Wageningen University (WUR) and senior project manager at De Vlinderstichting. Between 2012 and 2016 he investigated the butterfly grasshopper population in the Park.

Butterflies and grasshoppers

"We examined whether lowering the fences around the Park affected the populations of butterflies and grasshoppers," says Wallis de Vries. "Additional entrances and exits for the stags and other wild animals were introduced in 2013. If more large game animals enter the Park, that may have consequences for the host and nectar plants of many species of butterfly. Deer and roe deer eat those plants and change the structure of the vegetation, causing a strong reaction in the grasshoppers population. The research

effect is op de vlinderstand of sprinkhaanstand. Die zijn in die periode ongeveer gelijk gebleven, maar de komende jaren moeten we wel de vinger aan de pols houden." Er leven in het Park ongeveer 30 soorten dagvlinders, waarvan er 10 op de Rode Lijst staan. Er zijn zo'n 27 sprinkhanensoorten, waarvan 4 Rode-Lijstsoorten. In die aantallen is niet veel verandering opgetreden, maar bij twee opmerkelijke soorten valt meer te vertellen.

Klokjesgentiaan en gentiaanblauwtje

Wallis de Vries: "Het gaat om de wrattenbijter, een sprinkhanensoort, en om het gentiaanblauwtje, een bedreigde vlindersoort. Van de wrattenbijter dachten we dat die verdwenen was, maar hij is in 2017 toch weer in het Park gezien. Van het gentiaanblauwtje zijn op een door vrijwilligers aangepakte plek de eerste eitjes gevonden op de waardplant van die vlinder, de klokjesgentiaan." Het is een mooi voorbeeld van het effect van kleinschalig beheer, legt Wallis de Vries uit: "De klokjesgentiaan heeft het moeilijk door de vergrassing van de natte heide. De vrijwilligers van de Dennenscheerders – die de heide openhouden – en de Faunawerkgroep hebben bij de Wolfskuilen wat stroken hei ondiep geplagd, bekalkt en zaad van de klokjesgentiaan uitgestrooid. Je ziet ze dan meteen weer terugkomen. Dat is een leuke manier van werken, de kennis van de vrijwilligers, de noeste arbeid van andere vrijwilligers... En dat blijkt dan een hele effectieve ingreep te zijn om een soort weer een kans te geven."

showed that fortunately there was no significant effect on the population of butterflies and grasshoppers. They remained almost unchanged over that period, but we will need to keep monitoring the situation in the years ahead." The Park contains approximately 30 species of butterfly, 10 of which are on the Red List. There are around 27 species of grasshopper, four of which are on the Red List. Those numbers have not changed greatly, but in the case of two remarkable species there is more to tell.

Marsh gentian and alcon blue

Wallis de Vries: "This concerns the wart biter, a species of grasshopper, and the alcon blue, a threatened species of butterfly. We thought the wart biter had become extinct, but it was seen in the Park again in 2017. In the case of the alcon blue the first eggs were found on the butterfly's host plant, the marsh gentian, in a location where volunteers were working." He explains that it's a fine example of the effect of small-scale management: "The marsh gentian has a difficult time due to the grassing over of the wet heath. The Dennenscheerders ('Pine shoot beetles', a volunteer group) – who keep the heath open – and the Fauna Working Group cut some strips of heather at a shallow level at Wolfskuilen, limed them and scattered marsh gentian seeds on them. They returned immediately. It is a nice way of working, combining the knowledge of the volunteers and the diligent work of other volunteers... And it turns out to be a very effective form of intervention to give a species another chance."

Verantwoordelijk voor onderhoud

Er wordt door dergelijk gericht landschapsbeheer hard gewerkt aan het herstellen van verschillende leefgebieden –habitats– voor planten en dieren. Zo loopt er bijvoorbeeld een experiment om ‘steenmeel’ –een fijngemalen steensoort– op de bodem aan te brengen. Het steenmeel heeft een bufferende werking en gaat zo de bodemverzuring tegen. Planten en dieren die last hebben van die verzuring kunnen zo weer terugkeren. Wallis de Vries: “Het is een beetje controversieel om dergelijke ingrepen te doen. Er wordt dan al snel wat laatdunkend over ‘tuinieren’ gesproken. Maar ik denk dat het belangrijk is om te doen. Het is een ingreep in het landschap. Maar we corrigeren een andere menselijke ingreep, de neerslag van zwavel en stikstof. ‘Echte’ wildernis bestaat niet meer in Nederland, ook bij landschappen als de Veluwe hebben we de verantwoordelijkheid om aandacht te geven aan behoud en herstel.”

Park als hotspot

Het is overigens best lastig om eenmaal verdwenen soorten weer terug te krijgen in een hersteld landschap, vertelt Wallis de Vries: “Als je veel energie steekt in het herstellen van een habitat, bijvoorbeeld de schrale heide of het stuifzand, wil je ook graag de soorten terugzien die daarbij horen. Als de ‘hotspot’ voor biodiversiteit die het Park is, zou het bijvoorbeeld mooi zijn om te kunnen zeggen dat ook de kleine heivlinder weer terug is, of het tweekleurig

Responsibility for maintenance

Such targeted landscape management involves hard work restoring different habitats for plants and animals. For example there is a current experiment that involves rock dust being applied to the soil. The rock dust has a buffering effect and thus counters acidification of the soil. Plants and animals that are affected by acidification can then return. Wallis de Vries: “Such interventions are somewhat controversial. People speak rather condescendingly of ‘gardening’. But I think it’s important to do it. It’s an intervention in the landscape. But we’re correcting another human intervention that has caused rainfall to be polluted with sulphur and nitrogen. ‘Genuine’ wilderness no longer exists in the Netherlands. In landscapes such as the Veluwe too we have a responsibility for conservation and restoration.

The Park as a hotspot

In a restored landscape it is very difficult to restore species that have disappeared, says Wallis de Vries: “If you put a lot of energy into restoring a habitat, such as the sparse heathland or drifting sand, you will also want to see the species that belong there. As the Park is a hotspot for biodiversity, it would be good, for example, to be able to say that the tree grayling was back, or the pearly heath. I believe the habitats in the Park could be suitable again for the first of these again and perhaps for the second in the future if the rock dust experiment turns out well. But they

hooibeestje. Ik denk dat de habitats in het Park voor de eerste keer geschikt zou kunnen zijn en voor de tweede misschien in de toekomst wanneer het met het steenmeel goed uitpakt. Maar uit zichzelf zullen ze er niet kunnen komen: de afstand tot goede bronpopulaties is te groot. Het is dan niet zo'n gek idee om na te gaan denken over het weer actief introduceren van dergelijke soorten, natuurlijk zonder daarbij de bronpopulatie in gevaar te brengen."

Particulier natuurbeheer

Over het winnen van de Belleuropa Award zegt Michiel Wallis de Vries: "Het is een Europese prijs die wordt uitgereikt onder particuliere landgoederen. Het is iets dat in Nederland niet zo op het netvlies staat, maar in Europees verband is de invloed van particuliere grondeigenaren op het landschap, op natuur en natuurbehoud heel groot. Een groot deel van de Natura 2000-gebieden is in particuliere handen, en daarmee veel van de biodiversiteit in Europa. Het is goed om deze diversiteit van 'actoren' –spelers op het vlak van natuurbescherming– ook in Nederland eens onder de aandacht te brengen."

will not automatically return: the location is too remote from good source populations. So it's not so crazy to think about actively introducing such species, naturally without endangering the source population."

Private nature conservation

Talking about winning the Belleuropa Award, Michiel Wallis de Vries says: "It's a European award that is presented to private country estates. It's something that's not on the radar in the Netherlands, but in Europe private landowners have a major influence on nature and nature conservation. A large proportion of the Natura 2000 areas are privately owned, and hence so is a lot of the biodiversity in Europe. It is good to draw attention to this diversity of 'actors' – players in the field of nature conservation – including in the Netherlands."

Patrick Jansen

Onderzoeker Wageningen
Universiteit

Researcher, Wageningen
University

De wisselwerking tussen wetenschap en natuurbeheer

“Het is terecht dat het Park de Belleuropa Award won...” zegt onderzoeker Patrick Jansen van de Wageningen Universiteit. Het Nationale Park De Hoge Veluwe is volgens hem intensief bezig om met gerichte maatregelen bijzondere soorten een kans te geven. En met die maatregelen gaan ze heel ver, zegt hij: “Actief beheer, bij het tuinieren af!”

Ingrijpen in de natuur

Dat is volgens Jansen geen diskwalificatie, dat 'tuinieren'. Hij zegt: “In sommige natuurgebieden grijpen de beheerders niet in, of zo min mogelijk, om natuurlijke processen zoveel mogelijk ruimte te geven. Het Park werkt volgens een andere visie op natuurbeheer: actief beheer op maximale biodiversiteit. Daar kun je van alles van vinden, maar voor behoud van biodiversiteit werkt het wel.” Welk natuurbeheer bij een gebied past is sterk afhankelijk van het type natuur

The interaction between science and nature conservation

“The Park fully deserved the Belleuropa Award,” says researcher Patrick Jansen of Wageningen University. He says De Hoge Veluwe National Park is intensively engaged in devising targeted measures to give unique species a chance. And with those measures they are going a very long way, he says: “Active management, almost like gardening!”

Intervening in nature

Jansen does not mean to be disparaging with that reference to 'gardening'. “In some nature reserves the managers don't intervene, or do so as little as possible, to allow natural processes to take their course as much as possible,” he says. “The Park operates according to a different vision of nature conservation: active management for maximum biodiversity. Whatever you think of it, it is effective in

waar je over praat, zegt Jansen. “De Hoge Veluwe heeft veel stuifzand en heide. Die zijn ontstaan door het ingrijpen van de mens, het zijn eigenlijk cultuurlandschappen. Ze zijn in feite het resultaat van eeuwen van rooibouw, zeker het stuifzandgebied. Als je die landschappen –en de planten en diersoorten die erbij horen– hier wil behouden, dan moet je ingrijpen. Anders worden die gebieden vroeg of laat bos. Het Park gaat bij het openhouden van deze landschappen grondig te werk, grondiger dan veel andere terreinbeheerders. En je ziet dat dat resultaat heeft. Veel bijzondere soorten doen het hier relatief goed.” Het Park kan het beheer zo intensief doen mede dankzij de vele actieve vrijwilligers, zegt Jansen. “Het Park kan bovendien entregeld vragen van de bezoekers, en ook dat zorgt dat er budget is voor natuurbeheer en toezicht. Andere terreinen op de Veluwe zijn vrij toegankelijk, dan is er vanzelfsprekend minder geld voor beheer.” Jansen houdt zelf van wilde, ruige natuur. “Maar mijn eigen voorkeur doet er in dit geval niet toe. Wil je de heide en het stuifzand behouden, dan moet je eenvoudigweg ingrijpen. Vergeet ook niet dat de wet die habitattypes beschermt. Je hebt als terreinbeheerder eigenlijk geen keus.”

Ecologische cascade

Als wetenschapper is Patrick Jansen vooral geïnteresseerd in de wisselwerking tussen zoogdieren en de begroeiing van een gebied. Met cameravallen doen hij en zijn collega's bijvoorbeeld onderzoek naar het gedrag van de grote grazers

retaining biodiversity.” The type of nature conservation that is suited to an area depends greatly on the type of nature involved, says Jansen. “De Hoge Veluwe has a lot of drifting sand and heathland. Those have come into being as a result of human intervention; they are actually cultural landscapes. They are the result of centuries of overexploitation, particularly the area of drifting sand. If you wish to retain those landscapes here – and the plant and animal species that belong on them – you must intervene. Otherwise, sooner or later, those areas will turn into forest. The Park takes a thorough approach to keeping these landscapes open, more thorough than in the case of many other land managers. And you can see that it yields results. Many unusual species fare relatively well here.” The Park can carry out such intensive management work partly thanks to the many active volunteers, says Jansen. “The Park can also charge visitors an admission fee, and that ensures that there is a budget for nature conservation and supervision. Other sites in the Veluwe are freely accessible, so there is of course less money for management.” Jansen himself likes wild, rugged nature. “My own preference is not important in this case.” If you want to retain the heathland and the drifting sand, you simply have to intervene. And don't forget that the law protects those types of habitat. As a land manager you actually have no choice.”

Ecological cascade

As a scientist Patrick Jansen is particularly interested in

in het Park. Hij vertelt: "Dat is weliswaar geen rechtstreeks onderzoek naar biodiversiteit, maar uiteindelijk heeft het graasgedrag van bijvoorbeeld edelherten wél invloed op de biodiversiteit. Bijvoorbeeld op de natuurlijke verjonging van het bos. Door begrazing kan de bossamenstelling verschuiven, bijvoorbeeld van loof- naar naaldbos, waarin andere soorten leven. Een ecologische cascade, heet dat in vaktermen." De camera's zijn zorgvuldig over het Park verspreid. "We hebben camera's staan in zes verschillende habitattypes. Twee soorten bos, twee soorten hei –nat en droog–, stuifzand en bemeste wildweities. We kijken welke dieren daar wanneer zijn en wat ze doen. We onderzoeken onder meer de invloed van verstoring door bezoekers in het gebied. Daaruit blijkt dat dieren duidelijk reageren op de openingstijden van het Park."

Effecten struiverbod

Een paar jaar geleden is de mogelijkheid tot struinen in het Park afgeschaft, terwijl het monitoringsprogramma liep. Dat gaf de onderzoekers een unieke kans om naar de effecten van recreatie te kijken. Jansen: "De helft van de camera's staat in voormalig rustgebied voor het wild, de andere helft staat daarbuiten. We hebben beelden van vóór en ná het struiverbod. We kunnen daardoor nagaan wat het effect is van zo'n maatregel. Het is interessant voor ons, het helpt de wetenschap vooruit. En het is interessant voor het Park, omdat je hiermee kunt kijken of een beheermaatregel het gewenste effect heeft." Nog lang niet alle beelden

the interaction between mammals and the vegetation of an area. He and his colleagues use camera traps, for example, to investigate the behaviour of the large grazers in the Park. "Admittedly that's not direct research into biodiversity, but ultimately the grazing behaviour of red deer does have an impact on biodiversity," he says. "For example on the natural rejuvenation of the forest. As a result of grazing, the composition of forest may change, for example shifting from deciduous to coniferous, and thus being inhabited by different species. In professional terms that is known as an ecological cascade." The cameras have been distributed carefully throughout the Park. "We have cameras in six different habitat types. Two types of forest, two types of heathland – wet and dry –, drifting sand and wild pastures. We look to see which animals are present at particular times and what they do. Among other things we investigate the disruptive impact of visitors in the area. This shows that animals clearly react to the opening times of the Park."

Effects of ban on off-path walking

A few years ago visitors were banned from walking off the paths in the Park while the monitoring programme was conducted. That gave researchers a unique opportunity to analyse the effects of recreation. Jansen: "Half of the cameras are in a former resting area for wild animals, and the other half are outside it. We have pictures taken before and after the ban on off-path walking. That means we can investigate the effect of such a measure. It's interesting for

van de cameravallen zijn bekeken, vertelt Jansen. “Dat is een enorme klus, het gaat om heel veel beelden. Het is nog te vroeg om iets te zeggen over de effecten van het struiverbod.” Er loopt heel veel wetenschappelijk onderzoek in Het Nationale Park De Hoge Veluwe, gaat Jansen verder: “De Hoge Veluwe is gastvrij voor onderzoekers. Er gebeurt hier van alles. Zo loopt er een proef om te onderzoeken of toediening van ‘steenmeel’ de schadelijke gevolgen van de verzuring van de bodem kan verhelpen. Het is een mooie wisselwerking tussen wetenschap en praktisch natuurbeheer. Wij leren ervan, het Park kan het beheer erop afstemmen.”

Deelense Veld

Patrick Jansen komt graag in het Park, voor onderzoek, maar ook gewoon als bezoeker. Hij heeft een duidelijke voorkeur voor één bepaald gebied: “Het Deelense Veld. Dat is echt geweldig. Je ziet er niet veel mensen, het is ploeteren op de lange zandweg die daar loopt, de Heiweg. Maar het gevoel van ruimte, van ruigheid en eindeloosheid van het gebied... En dan plotseling in dat kurkdroge landschap, als je ergens een richeltje overgaat, staat er water en wordt het nat. Machtig mooi. Ik heb er laatst nog een paar velduilen zien vliegen...”

us and it helps the science to advance. And it’s interesting for the Park, because it enables you to see whether a management measure is having the desired effect.” By no means all the images from the camera traps were viewed, says Jansen. “It’s an enormous job, involving a vast quantity of images. It’s still too early to draw any conclusions about the effects of the circulation ban.” A lot of scientific research is being conducted in De Hoge Veluwe National Park, Jansen continues: De Hoge Veluwe welcomes researchers. All kinds of research takes place here. For example there is a trial to investigate whether the application of rock dust can remedy the harmful consequences of soil acidification. It’s a fine example of interaction between science and practical nature conservation. We learn from it, and the Park can adjust its management accordingly.”

Deelense Veld

Patrick Jansen likes coming to the Park, for research but also as a visitor. He has a clear preference for one particular area: “The Deelense Veld. It really is wonderful. You don’t see many people here; it’s hard going making your way along the long sandy path that runs through the area, the Heiweg. But the feeling of space, ruggedness and the infinite expanse of the area... And then suddenly, in that bone-dry landscape, you may cross a tiny ledge and find water and the land becomes wet. It is really beautiful. Last time I saw a few short-eared owls in flight...”

De cijfers over 2017 / The figures for 2017

Exploitatierekening (in duizenden euro's) / Statement of operating income and expenses (in thousands of euros)

	2017 Werkelijk / Actual	2016 Werkelijk / Actual
Baten / Income		
Entreegelden / Admission fees	5.266	4.990
Huren en pachten / Rental and leases	474	451
Vergoeding KMM / KMM fee	233	230
Arrangementen / Packages	59	49
Diverse baten / Sundry income	1.380	1.286
	<hr/> 7.412	<hr/> 7.006
Lasten / Expenses		
Personeelskosten / Personnel expenses	3.147	3.302
Diverse directe kosten / Sundry direct costs	2.262	2.110
Arrangementen / Packages	4	5
Algemene kosten / General expenses	396	387
Geldmiddelen / Cash	16	15
Afschrijvingen / Depreciation and amortization	1.149	1.141
	<hr/> 6.974	<hr/> 6.960
Exploitatieresultaat / Operating result	438	46
Bijzondere baten en lasten / Extraordinary income and expenses	34	28
	<hr/> 472	<hr/> 74
Resultaat / Result		

Balans per 31 december (in euro's) (voor bestemming van het resultaat) / **Balance sheet as at 31 December (in euros)** (before appropriation of the result)

	2017	2016
Activa / Assets		
Vaste activa / Fixed assets		
Immateriële vaste activa / Intangible fixed assets	107.969	161.953
Materiële vaste activa / Tangible fixed assets	11.682.379	11.343.006
	11.790.348	11.504.959
Vlottende activa / Current assets		
Vorraden / Inventories	81.549	80.379
Vorderingen op korte termijn / Short-term receivables	815.661	1.045.029
Geldmiddelen / Cash	1.214.315	633.208
	2.111.525	1.758.616
Totaal activa / Total assets	13.901.873	13.263.575
Passiva / Liabilities		
Eigen vermogen / Equity		
Algemene reserve / General reserve	6.761.349	6.682.599
Onverdeeld resultaat / Unappropriated result	472.204	74.097
Bestemmingsreserve ontwikkeling centrumgebied / Appropriated reserve for development of the Central Area	1.005.554	931.457
Reserve herwaardering / Revaluation reserve	2.222.055	2.363.950
	10.461.162	10.052.103
Voorzieningen / Provisions	941.547	882.497
Langlopende schulden / Long-term debts	678.828	698.878
Korte termijn verplichtingen en Overlopende passiva / Short-term liabilities and accrued liabilities	1.820.336	1.630.097
Totaal passiva / Total liabilities	13.901.873	13.263.575

Het exploitatieresultaat bedraagt € 438.000. Na mutatie van de bijzondere baten en lasten ad € 34.000 is het eindresultaat € 472.000 positief. Er is door Ernst & Young Accountants LLP een goedkeurende verklaring van de onafhankelijke accountant afgegeven. Ten opzichte van 2016 is het exploitatieresultaat toegenomen met € 392.000, van € 46.000 positief tot € 438.000 positief.

The operating result amounts to €438,000. After the change in extraordinary income and expenses of €34,000, the final result is €472,000 positive. Ernst & Young Accountants LLP has issued an unqualified independent auditor's report. Compared to 2016, the operating result increased by €392,000, from €46,000 positive to €438,000 positive.

Deze toename is met name ontstaan door: / This increase is due particularly to: (in euro's / in euros)

• meer entreegelden door meer bezoekers / higher admission fees due to an increase in visitors	276.000	
• meer opbrengsten van huren en pachten door hogere omzet Parkrestaurant en indexatie / higher revenues from rentals and leases due to higher turnover from park restaurant and indexation	23.000	
• hogere opbrengsten van arrangementen door meer opbrengst voor natuurgidsen / higher revenues from packages due to higher revenue for nature guides	10.000	
• toename van de diverse baten door een toename van de opbrengst natuurbeheer, opbrengsten huurfietsen, Urnengedenkpark en Stichting Faciliteiten en een afname van de opbrengsten Jachthuis Sint Huberts / an increase in sundry income due to higher revenue from nature conservation, revenues from rental bikes, Urnengedenkpark and Stichting Faciliteiten, and a decrease in revenues for Jachthuis Sint Hubertus	94.000	
• een afname van de personeelskosten door minder FTE, minder inhuur via uitzendbureau, geen vervanging langdurige zieken en geen uitbetalingen van transitievergoedingen / a decrease in personnel expenses due to fewer FTEs, less hiring through employment agency, no replacement of staff on long-term sick leave and no payment of transition payments	155.000	
• een toename van de diverse directe kosten door meer kosten voor opstallen / an increase in sundry direct costs due to higher costs for buildings		-152.000
• een toename van de algemene kosten door hogere advieskosten, representatiekosten en bureau- en administratiekosten / an increase in general expenses due to higher consultancy costs, representation expenses and office and administration expenses		-9.000
• een toename van de afschrijvingen door gedane investeringen / an increase in depreciation and amortization due to investments made		-8.000
• overig per saldo / net amount in respect of other items	3.000	
Totaal / Total		392.000

Bezoekersaantallen

Het Nationale Park De Hoge Veluwe werd in 2017 bezocht door 570.406 betalende bezoekers. Een stijging ten opzichte van 2016, toen 547.294 mensen het Park bezochten. Voor het jaar 2017 was het aantal bezoekers begroot op 560.000. Voor 2016 was dit 530.000. Het Kröller-Müller Museum telde in 2017 279.573 betalende bezoekers. In 2016 was dit 279.754.

Er werden in 2017 16.890 Beschermerskaarten (jaarkaarten) voor het Park verkocht, 783 meer dan in 2016 (16.107). Het Bezoekerscentrum werd door 308.716 mensen bezocht (2016 317.957). Hiervan liepen er 162.006 (2016 174.044) door naar het Museonder. Jachthuis Sint Hubertus werd 25.183 keer bezocht. In 2016 was dit 25.752. Op de natuurcamping van De Hoge Veluwe werd 14.508 keer overnacht. In 2016 was dit 14.553.

Visitor numbers

De Hoge Veluwe National Park received 570,406 paying visitors in 2017. This represents an increase compared to 2016, when 547,294 people visited the Park. For 2017 the number of visitors was estimated at 560,000. For 2016 the figure was 530,000. The Kröller-Müller Museum welcomed 279,573 paying visitors in 2017. In 2016 the figure was 279,754.

In 2017, 16,890 Guardian Cards (annual cards) for the Park were sold – 783 more than in 2016 (16,107). The Visitor Centre was visited by 308,716 people (2016: 317,957). Of these, 162,006 (2016: 174,044) continued to Museonder. The Jachthuis Sint Hubertus hunting lodge was visited 25,183 times. In 2016 the figure was 25,752. There were 14,508 overnight stays on De Hoge Veluwe nature-friendly campsite. In 2016 the figure was 14,553.

Sponsors / Sponsors

PON	H & S
FUGRO	Van Gelder
Emonta/ Wapiti	Warmtestore
Lievendaal VOF	Rabobank
Vink	Stern Catering
Brink onroerend goed	Parkhotel Bosrand
2 Sisters Storteboom	Bettink Regeltechniek
GPS	Hoogwegt
De Heus diervoeders	Remeha
Landrover Van Mossel	Eurovite
Fransen Houtbewerking	
TenneT	
Eneco	
SOS Events	
NEXUS infra	
Droomparken	
Nico de Bont	
Dijkgraaf drukkerij	
Husqvarna	
Van Iwaarden	
Van Raam	
Canon Nederland	

Bijlagen / Annexes

Management Team / Management Team

S.E. baron van Voorst tot Voorst

directeur/bestuurder / Managing Director

H. Beukhof

*hoofd Stafdiensten/adjunct-directeur / Head of Support Services/
Assistant Director*

ing. J.R.K. Leidekker

hoofd Bedrijfsvoering / Head of Operations

mevrouw M.M. Kokke MBA

hoofd Bezoekersmanagement / Head of Visitor Management

A. Roelofsen

hoofd Horeca & Retail ad interim / Interim Head of Catering & Retail

Raad van Toezicht / Supervisory Board

mr. G.J. de Graaf

voorzitter / Chairman

mevrouw drs. A.M. Fentener van Vlissingen

vicevoorzitter / Vice-Chairman

drs. P. van Oord

mr. H.Th.E.M. Rottinghuis

prof. dr. ir. Th. Spek

generaal bd. P.J.M. van Uhm

Raad van Advies / Raad van Advies

ir. C.M. Jaski

voorzitter / Chairman

drs. J.C.G.M. Berends MPA

*burgemeester gemeente Apeldoorn / Mayor of the Municipality of
Apeldoorn*

drs. F.J. van Bruggen

hoofddirecteur ANWB / Managing Director of ANWB

mr. H.J.E. Bruins Slot

*voorzitter Raad van Toezicht Geldersch Landschap & Kasteelen /
Chairman of the Supervisory Board of Geldersch Landschap &
Kasteelen*

drs. M.R.P.M. Camps

*Secretaris-generaal Ministerie Economische Zaken / Secretary-
General of the Ministry of Economic Affairs*

C.G. Cornielje

*Commissaris der Koning van de provincie Gelderland / King's
Commissioner in the Province of Gelderland*

drs. O.O. Gorter

*voorzitter Vereniging Gelijkberechting Grondbezitters / Chairman of
Vereniging Gelijkberechting Grondbezitters*

drs. A.P.J.M. van Hooff

directeur Burgers' Zoo / Director of Burgers' Zoo

drs. P.H.A.M. Huijts

Secretaris-generaal Ministerie van Algemene Zaken / Secretary-General in the Ministry of General Affairs

C. van der Knaap

burgemeester gemeente Ede tot september 2017 / Mayor of the Municipality of Ede until September 2017

prof. dr. M.J.J.A.A. Korthals

emeritus hoogleraar Toegepaste Filosofie / Emeritus Professor of Applied Philosophy

mr. C. Krijger

voorzitter Vereniging Vrienden van De Hoge Veluwe / Chairman of the Association of Friends of De Hoge Veluwe

drs. W.J. Kuijken

Deltacommissaris / Delta Programme Commissioner

A. Marcouch

burgemeester gemeente Arnhem vanaf september 2017 / Mayor of the Municipality of Arnhem from September 2017

Z.H. Prins / Prince Floris van Oranje-Nassau

lid Raad van Beheer Kroondomein Het Loo / Member of the Management Board Crown Domain of Het Loo

mr. S.A. Reinink

directeur Het Koninklijk Concertgebouw NV / Managing Director of Het Koninklijk Concertgebouw NV

R.C. Robbertsen

voorzitter Federatie Particulier Grondbezit / Chairman of Federatie Particulier Grondbezit

mr. B. Staal

waarnemend burgemeester gemeente Arnhem tot september 2017 / Acting Mayor of the Municipality of Arnhem until September 2017

L.J. Verhulst

burgemeester gemeente Ede vanaf september 2017 / Mayor of the Municipality of Ede from September 2017

mr. H.E.M. Vrolijk

jurist / lawyer

Adviescommissie Natuurbeheer / Nature Conservation Advisory Committee

prof. dr. G.J. Borger

voorzitter en Emeritus Hoogleraar, Afdeling Geografie, Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies UVA (Universiteit van Amsterdam) / Chairman and Emeritus Professor, Department of Geography, Planning and International Development Studies, UvA (University of Amsterdam)

S. Klingen

bosdeskundige adviesbureau Klingen Bomen / Klingen Bomen forestry consultants

dr. ir. J. den Ouden

ass. prof. OW boscologie en bosbeheer WUR / Assistant Professor, Forest Ecology and Forest Management Group, WUR

prof. dr. J.H.J. Schaminee

Hoogleraar afdeling Natuurbeheer en plantencologie / Professor, Nature Conservation and Plant Ecology Department

N. Visser

coördinator florawerkgroep / coordinator of the Flora Working Group

Mevrouw N. de Vries

coördinator Faunawerkgroep / coordinator of the Fauna Working Group

prof. dr. ir. M.F. Wallis de Vries

professor ecologie en conservatie insecten, WUR, Senior projectleider Vlinderstichting / Professor of Insect Ecology & Conservation, WUR, Senior Project Leader Vlinderstichting

Adviescommissie Recreatie / Recreation Advisory Committee

mevrouw A.M. Heemskerk-Teijema

directeur Delta Amsterdam / Managing Director, Delta Amsterdam

R. van Buuren

eigenaar likeafishinwater.nl / owner of likeafishinwater.nl

M.C.B. Schonenberg

directeur Beurs van Berlage / Managing Director of Beurs van Berlage

H. Verheijden

directeur Verheijden concepten / Managing Director of Verheijden concepten

Hoge Veluwe Fonds / Hoge Veluwe Fonds

mr. C.J.A. van Lede

voorzitter / Chairman

mr. G.J. de Graaf

K. de Heus

drs. J.H. van Heyningen Nanninga

J.R.N. Nieuwerkerke

mr. M.M. van 't Noordende

F.H. Schreve

drs. D.P.M. Verbeek

S.E. baron van Voorst tot Voorst

Colofon / Editor's note

Uitgave / Published by: Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe; www.hogeveluwe.nl
pers@hogeveluwe.nl, Apeldoornseweg 250, 7351 TA Hoenderloo

Tekst / Text: Richard Derks, Arnhem; www.hetverreooosten.nl

Fotografie / Photographs: Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Vormgeving / Design: Retail & More, Zwolle; www.retailandmore.nl

Drukwerk / Printing company: Drukkerij Dijkgraaf-Rijsdorp B.V., Apeldoorn; www.dijkgraaf.nl

stichting het nationale park
de hoge veluwe